

Social- og sundhedsassistent – EUX VELFÆRD

Lokal Undervisningsplan (LUP)

Gældende fra august 2020

08.04.2021 HPA/KAK, version 3

Indhold

Indledning	4
Skolens mission, vision og værdier	5
<i>Mission</i>	5
<i>Vision</i>	5
<i>Værdier</i>	5
<i>Pædagogisk og didaktisk grundlag for SOSU-STV</i>	5
<i>Optagelse på GF1, GF2-EUX, SOSU-ASS. EUX, kompetencevurdering & overgangsordninger</i>	5
<i>Overgangsordninger</i>	6
EUX Velfærd	6
<i>Praktiske oplysninger</i>	6
<i>Overordnet bestemmelse om elevernes arbejdstid</i>	6
<i>EUX-Læringscenter</i>	7
<i>Specialpædagogisk støtte (SPS)</i>	7
<i>Uddannelsesvejledning</i>	8
Uddannelsens organisering og varighed	8
<i>De Gymnasiale fag i SOSU-ASS. EUX</i>	10
<i>Uddannelsesspecifikke fag og valgfrie uddannelsesspecifikke fag</i>	10
<i>Skoleundervisningen inden for det erhvervsrettede område</i>	12
<i>Mål ud fra præstationsstandarder</i>	14
<i>Højere niveau på udvalgte erhvervsfaglige fag</i>	14
<i>Vurdering af elevens kompetencer, bedømmelsesplan og prøvebestemmelser</i>	15
<i>Erhvervsområdeprojekt (EOP-opgaven)</i>	16
Praktikuddannelsen	16
Læringsaktiviteter	17
<i>Uddannelsens overordnede formål</i>	17
<i>Kompetencemål</i>	17
<i>Læringsforløb på skoleperioderne</i>	20
<i>Læringsforløb og kompetencemål for skoleperiode 1</i>	24
<i>Kompetencemål for 1. skoleperiode</i>	24

<i>Læringsforløb skoleperiode 1A</i>	25
<i>Læringsforløb skoleperiode 1B</i>	31
<i>Læringsforløb og kompetencemål for skoleperiode 2</i>	37
<i>Kompetencemål for 2. skoleperiode</i>	37
<i>Læringsforløb skoleperiode 2</i>	38
<i>Læringsforløb og kompetencemål for skoleperiode 3</i>	49
<i>Kompetencemål for skoleperiode 3</i>	49
<i>Læringsforløb skoleperiode 3</i>	49
<i>Skoleperiode 4 - Afsluttende projekt</i>	69
De faglige mål i den gymnasiale del af SOSU-ASS. EUX	69
<i>Gymnasiale fagmål, EUX Velfærd SOSU-assistentuddannelsen</i>	70
<i>Gymnasiale fag valgfag og projekter</i>	75
<i>Eksamensregler for EUX Velfærd</i>	75
Bilag 1: Eksamensbeskrivelserne for de gymnasiale fag	77
Bilag 2: Love og bekendtgørelser	81

Indledning

Denne lokale undervisningsplan (LUP) omhandler social- og sundhedsassistentuddannelsen EUX (SOSU-ASS. EUX)

SOSU-ASS. EUX er en uddannelse, der giver eleven mulighed for at kombinere en social- og sundhedsassistentuddannelse med en gymnasial eksamen. Dermed kan eleven efter endt uddannelse arbejde som social- og sundhedsassistent eller bruge sin gymnasiale eksamen til at søge ind på de videregående uddannelser.

SOSU-ASS. EUX har en samlet varighed på 4 år, 6 måneder og 3 uger. Grundforløb 1 og grundforløb 2 varer i alt 1 år. Hovedforløbet SOSU-ASS. EUX har en varighed på 3 år, 6 måneder og 3 uger. Optagelsen på Hovedforløbet SOSU-ASS. EUX kræver en uddannelsesaftale med en arbejdsgiver.

SOSU-STV samarbejder med Skive Gymnasium om gennemførelsen af de gymnasiale fag på GF2 EUX og på hovedforløbet SOSU-ASS. EUX.

Skolen har tre afdelinger i henholdsvis Skive, Thisted og Viborg. Det er kun på skolens afdeling i Skive, der gennemføres GF2 SOSU-ass. EUX og EUX-uddannelse. GF1 EUX kan gennemføres på alle tre afdelinger.

Skive afdeling
Arvikavej 7
7800 Skive
Tlf.: 89 12 44 00

Læs mere om skolen på hjemmesiden: www.sosu-stv.dk

Det fremgår af bilag 2, hvilke love og bekendtgørelser EUX-VELFÆRD er underlagt.

Skolens mission, vision og værdier

Mission

SOSU STV uddanner og videreuddanner elever og kursister til kvalificerede og efterspurgte medarbejdere inden for pleje, sundhed og pædagogik - målrettet og i samarbejde med de offentlige og private velfærdsområder.

Vision

SOSU STV ønsker at være kendt og anerkendt som en bevægelig og bæredygtig uddannelsesinstitution, der gennem faglighed og fællesskab sætter varige spor i vores omverden.

- Skolen skal udvikle de allerbedste uddannelsesmuligheder for elever og kursister i samarbejde mellem skole, praktik og øvrige samarbejdspartnere
- Skolens ansatte skal råde over og kunne videregive en høj faglighed og relevante kompetencer inden for velfærdsområderne
- Skolen skal være på forkant i forhold til udvikling og anvendelse af ny faglighed inden for velfærdsområdet, inden for det pædagogisk-didaktiske felt og inden for nye teknologiske og digitale redskaber og metoder til facilitering af læring.

Værdier

SOSU STV ønsker at stå på et stærkt, værdimæssigt grundlag.

Vi – og vores elever, kursister og samarbejdspartnere – skal kunne genkende vores værdier i os selv og i det aftryk og indtryk, vi efterlader på vores omverden.

- Bevægelig - vi vil sætte retning og bevæge os
- Bæredygtig - vi vil sætte bæredygtige spor i menneskers liv
- Faglig - vi vil danne og uddanne til faglighed, der gør en forskel
- Fællesskab - vi vil skabe sammen

Pædagogisk og didaktisk grundlag for SOSU-STV

Er under revidering

Optagelse på GF1, GF2-EUX, SOSU-ASS. EUX, kompetencevurdering & overgangsordninger

GF1

Elever kan søge ind på EUX Velfærd SOSU-assistent grundforløb 1, hvis de har afsluttet 9. eller 10. klasse inden for det seneste år og har et karaktergennemsnit fra folkeskolen på mindst 02 i både dansk og matematik. Hvis en elev ikke opfylder karakterkravet, kan eleven komme til en optagelsesprøve på SOSU-STV.

GF2

For at søge ind på GF2 skal man have gennemført GF1 og have bestået dansk, samfundsfag og engelsk på C niveau, eller have tilsvarende kvalifikationer, samt et karaktergennemsnit på mindst 02 i matematik.

For at blive optaget på EUX SOSU-ASS, skal eleven have gennemført Grundforløb 2 EUX med overgangskrav.

Overgangsordninger

Elever som har gennemført GF2 EUX Velfærd efter januar 2017 kan optages direkte på EUX Velfærd hovedforløb.

For elever, som har delvis gennemført en SOSU-assistent uddannelse, foretages en individuel vurdering af meritmulighederne. Endvidere skal eleven dokumentere bestået dansk, engelsk, samfundsfag, matematik, fysik og kemi på C-niveau.

Derudover skal eleven dokumentere bestået dansk, engelsk, samfundsfag og matematik.

Elever over 25 år (EUV) har ikke mulighed for afkortning af uddannelsen på SOSU-ASS. EUX.

EUX Velfærd

Praktiske oplysninger

Overordnet bestemmelse om elevernes arbejdstid

Skolens undervisningstid for elever på SOSU STV

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
UV 8.10 til 14.15	UV 8.10 til 13.15	UV 8.10 til 14.15	UV 8.10 til 12.00	UV 8.10 til 14.15
Studietid 14.15 til 15.15	Studietid 13.15 til 15.15	Studietid 14.15 til 15.15	Holdaktivitet 12.30 - 15.15	Studietid 14.15 til 15.15

Der kan i visse situationer forekomme ændringer i elevernes undervisningstid med minimum 1 uges varsel.

Ud over skolens fremmødetid vil der være lektielæsning, opgaveløsning samt andet relevant forarbejde/bearbejdning til/af skolehverdagen. Eleven skal være indstillet på at være til rådighed i studietiden for arbejdsgiver/skole ift. skemaændringer, samtaler eller lignende. Den samlede tid til undervisning, skoleaktiviteter og studietid har et omfang svarende til fuldtidsbeskæftigelse på arbejdsmarkedet.

Mødetid og undervisningstid på Skive Gymnasium fremgår af Skive Gymnasiums hjemmeside.

EUX-Læringscenter

På SOSU-STV går alle skolens SOSU-ASS. EUX-elever i EUX-Læringscenter. Det betyder, at alle EUX-elever på hovedforløb undervises og vejledes af den/de samme undervisere men ud fra de mål, der er på den pågældende skoleperiode, som eleven aktuelt går på.

Den enkelte elev bliver tilknyttet et team af undervisere i hver skoleperiode. Formålet er at understøtte den enkelte elevs faglige og personlige udvikling i skoleperioden. I løbet af uddannelsen afholder underviserne løbende uddannelsessamtaler med den enkelte elev med afsæt i elevens uddannelsesplan og elevernes læringsforudsætninger. EUX-undervisersteamet koordinerer ligeledes klassens aktiviteter og fælles aftaler.

Både på SOSU-STV og på Skive Gymnasium er der en underviser, der har en EUX-koordinatorfunktion. Formålet er at sikre koordineringen af de aktiviteter, der knytter sig til EUX-Uddannelsen på de to uddannelsesinstitutioner.

Specialpædagogisk støtte (SPS)

Skolen tilbyder specialpædagogisk støtte til de elever, som opfylder betingelserne for at få specialpædagogisk støtte jf. UVM's kriterier. Skolen har pædagogiske medarbejdere, hvis opgave er at understøtte og fastholde elever med særlige pædagogiske behov i uddannelserne. Ligeledes tilbydes ordblindetest.

Der kan tilbydes specialpædagogisk støtte i form af

- støtte til elever med læse-/skriveproblemer
- hjælpemidler i form af lydbøger, IT-rygsæk etc.
- særlige vilkår i forbindelse med prøveafvikling
- studiestøtte til udvikling af gode strategier i forbindelse med at være i uddannelse

Uddannelsesvejledning

Skolen tilbyder vejledning om gennemførelse af den valgte uddannelse. Elever, der har brug for vejledning, skal henvende sig til elevkoordinatoren. Skolen har mulighed for at tilbyde coaching. Eleven visiteres til coaching gennem elevkoordinatoren.

Uddannelsens organisering og varighed

Uddannelsen er sammenlagt 4 år, 6 måneder og 3 uger inklusiv Grundforløb 1 og 2.

Hovedforløbet SOSU-ASS. EUX varer 3 år, 6 måneder og 3 år inklusiv ferie. SOSU-ASS. EUX er en vekseluddannelse med fire skoleperioder og tre praktikperioder. Den samlede skoleundervisning på hovedforløbet udgør 79,2 uger opdelt med 37 ugers erhvervsrettede fag (svarende til 185 skoledage) og 42,2 uger med gymnasiale fag (svarende til 211 skoledage). Praktikken udgør ca. 98 uger inklusiv ferieperioderne.

Grundforløb 1 (GF1)

GF1 varer 20 uger. På GF1 modtager EUX-eleverne den samme undervisning, som de elever, der udelukkende ønsker en erhvervsrettet uddannelse i de uddannelsesspecifikke fag.

GF1-EUX-eleverne modtager undervisning i tre grundfag: dansk C, engelsk C og samfundsfag på C niveau.

Grundforløb 2 (GF2)

GF2 varer 20 uger. På GF2 assistentrettet forløb har eleverne 12 uger med uddannelsesspecifikke fag, som læses med de andre elever på det ordinære GF2 SOSU-assistentrettede forløb.

GF2-EUX-eleverne modtager undervisning i tre grundfag: matematik C, kemi C og fysik C.

Der tilstræbes på de to grundforløb, at de uddannelsesspecifikke fag samt grundfagene understøtter hinanden, så eleverne oplever en kobling mellem grundfagene og de uddannelsesspecifikke fag.

Ud over ovennævnte fag vil eleverne også læse certifikatfagene – førstehjælp og elementær brandbekæmpelse i løbet af deres grundforløb 2.

Fordeling af skole- og praktik forløb på Hovedforløbet SOSU-ASS EUX

Skole- og praktikperioder inkl. de gymnasiale fag	Samlet Varighed
1. Skoleperiode Erhvervsfaglige fag (skolep. 1A og 1B) - I alt 55 skoledage Gymnasiale fag - I alt 40 skoledage	95 skoledage + ferie
1. praktikperiode Det nære sundhedsvæsen (Praktikperiode 1A og 1B) (Minimum 31 praktikuger og max. 40 uger inkl. ferie)	Minimum 31 uger + ferie
2. skoleperiode Erhvervsfaglige fag - I alt 55 skoledage Gymnasiale fag - I alt 45 skoledage	100 skoledage + ferie
2. praktikperiode Psykiatripraktik 18 uger (Minimum 16 uger + ferie og maksimum 18)	Minimum 16 uger + ferie
3. skoleperiode Erhvervsrettede fag i alt 50 skoledage Gymnasiale fag i alt 56 skoledage	106 skoledage + ferie
3. praktikperiode Somatisk hospitalspraktik og primær kommunal praktik Somatisk Sygehuspraktik (min. 12 uger) Kommunal primær praktik (tilstræbes min. 20 uger)	Minimum 32 uger + ferie

(Maksimum i alt 40 uger inklusiv ferie)	
4. skoleperiode	
Erhvervsrettede fag i alt 25 dage	95 skoledage
Gymnasiale fag i alt 70 dage	+ ferie

De Gymnasiale fag i SOSU-ASS. EUX

Gymnasiale fag	Uger	Dage
Dansk A	6,8	34
Engelsk B	5,2	26
Samfundsfag B	4,6	23
Kemi B	3,2	16
Matematik B	6,2	31
Kom/ It C	1,8	9
Biologi C	2,4	12
Valgfag	8	40
Biologi C	2,4	12
Psykologi C	2	10
Fysik C	2	10

Uddannelsesspecifikke fag og valgfrie uddannelsesspecifikke fag

De uddannelsesspecifikke fag er obligatoriske. Udvalgte uddannelsesspecifikke fag kan af eleven vælges på et valgfrit højere niveau (ekspert), end det obligatoriske niveau (avanceret). Eleven kan vælge et eller flere fag på højere niveau.

Valgfrie uddannelsesspecifikke fag bidrager til at give eleven en specifik erhvervskompetence. Specialefagene er af 1 uges varighed og afsluttes med bedømmelsen bestået/ikke bestået.

Uddannelsesspecifikke fag	Uger	Dage
Obligatoriske uddannelsesspecifikke fag:		
Mødet med borgeren og patienten	5	25
Det sammenhængende borger- og patientforløb (avanceret)	3	15
Kvalitet og udvikling	3	15
Somatisk sygdom og sygepleje (avanceret- og ekspertniveau)	7,3	36,5
Psykisk sygdom og sygepleje	6,5	32,5
Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering (avanceret)	6	30
Farmakologi og medicinbehandling	3	15

Valgfri uddannelsesspecifikke fag	Uger	Dage
Der vælges mellem følgende:		
<ul style="list-style-type: none"> • Social- og sundhedsassistenten som teamleder * 	3	15
<ul style="list-style-type: none"> • Netværk, samskabelse og forebyggende indsatser med udsatte grupper 	1	5
<ul style="list-style-type: none"> • Borgere med behov for akut socialpsykiatrisk indsats * 	2	
<ul style="list-style-type: none"> • Smertelindring til patienter og borgere med fysisk og/eller psykisk lidelse 	1	
<ul style="list-style-type: none"> • SOSU-assistentens rolle i forbindelse med indlæggelsesforløbet for borgere med demens 	2	5
<ul style="list-style-type: none"> • Pleje til og samarbejde med borgere med fysisk og/eller psykisk handicap 	1	
<ul style="list-style-type: none"> • Sygeplejefaglig fordybelse og faglig udvikling 	2	
<ul style="list-style-type: none"> • SOSU-assistentens opgaver i forbindelse med livets afslutning * 	2	5
	1	
EOP Erhvervsområdeprojekt 4. skoleperiode Sammenhæng mellem de erhvervsfaglige og gymnasiale dele i uddannelsen med fokus på virkelighedsnære problemstillinger.	2	10 skoledage

* (I samarbejde med LUU er disse fag valgt på hovedforløbet)

Skoleundervisningen inden for det erhvervsrettede område

Undervisningen organiseres i læringsforløb, hvor fagene understøtter hinanden. Læringsforløbet tager udgangspunkt i målene fra skoleperioden og praksisnære situationer fra elevens kommende arbejdsområde. Undervisningen organiseres, så den styrker elevens forståelse af tværfaglige sammenhænge og helheder samt bidrager til udviklingen af personlige kompetencer.

Undervisningen er organiseret med et læringsfokus, der er fælles i både skoleperiode og praktikperiode. Hensigten er at skabe de bedste forudsætninger for genkendelighed og sammenhæng mellem teori og praksis.

De gymnasiale fag og de erhvervsrettede fag har en gensidig understøttende funktion ift. til den samlede SOSU-ASS. EUX uddannelse.

Erhvervsrettet skoleundervisning	Emner
<p>1. Skoleperiode (Består af 1A og 1B)</p> <p>Det nære sundhedsvæsen</p> <p>At arbejde professionelt med grundlæggende sygepleje og rehabilitering i samarbejde med borgeren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • At lære at være Social- og sundhedsassistentelev • Introduktion til TOKS/TOBS • Rettigheder og pligter i social- og sundhedssystemet • Dokumentation • Kommunikation og relationsdannelse med borgere/pårørende • Hygiejne • Demens • Kroppens grundlæggende anatomi og fysiologi • Netværk og livskvalitet, herunder også kultur og etniske minoriteter • Funktionsnedsættelse og rehabiliteringsforløb • Palliativ praksis
<p>2. skoleperiode</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Psykisk sygdom og psykisk sundhed, herunder forskellige grundsyn • Psykiatrisk sygdomslære

<p>Psykiatri i det sammenhængende sundhedsvæsen.</p> <p>At arbejde professionelt og rehabiliterende i psykiatrien med den psykisk sårbare borger/patient</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Observationer • Generhvervelse af førstehjælp • Psykosocial rehabilitering • Kommunikation og relationer • Psykiatrisk sygepleje og psykiatriske problemstillinger • Akut psykiatrisk sygepleje
<p>3. skoleperiode</p> <p>Somatik i det sammenhængende</p> <p>At arbejde professionelt med sygepleje og rehabilitering hos borgere/patienter med grundlæggende og komplekse behov inden for rammen af det sammenhængende sundhedsvæsen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Somatisk sygdomslære og sygepleje • At understøtte patientsikre udskrivningsforløb samt sikre koordinerede rehabiliteringsforløb • At samarbejde tværprofessionelt og understøtte patientforløb på tværs af sektorer • Borger/patient og pårørendes perspektiv • Grundlæggende sygepleje på avanceret niveau
<p>4. skoleperiode_ – Afsluttende projekt</p> <p>At arbejde som færdiguddannet Social- og sundhedsassistent og omsætte professionel faglighed i en afsluttende opgave med afsluttende eksamen.</p> <p>EOP (Erhvervsområdeprojekt)</p> <p>Ud over den afsluttende projektopgave udarbejdes på 4. skoleperiode også en EOP opgave, som er beskrevet selvstændigt. Den udarbejdes i et samarbejde mellem de gymnasiale fag og de erhvervsrettede fag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • I den afsluttende projekt opgave arbejdes der med en relevant problemstilling, der indeholder Social- og sundhedsassistentens erhvervsfaglige kompetencer med henblik på at varetage jobfunktioner inden for sundhedsvæsenet i et arbejdsliv, hvor forandring, omstilling, udvikling og forsat læring er et vilkår

Mål ud fra præstationsstandarder

Eleven vurderes til slut ud fra præstationsstandarden "avanceret" i de uddannelsesspecifikke fag samt de valgfri uddannelsesspecifikke fag. Der er også mulighed for "ekspert" niveau inden for nogle af fagene. Se beskrivelsen: "Højere niveau på udvalgte erhvervsfaglige fag".

Avanceret niveau svarer til det niveau, en nyuddannet social- og sundhedsassistent forventes at løse sine opgaver på.

Avanceret niveau

Eleven kan vurdere et problem, kan planlægge, løse og gennemføre en opgave eller aktivitet eller løse et problem også i ikke-rutinesituationer – alene eller i samarbejde med andre – under hensyn til opgavens art. På dette niveau lægges vægt på den personlige kompetence til at tage selvstændigt ansvar og vise initiativ samt kompetence til selv at formulere og løse faglige og sociale opgaver og problemer. Yderligere lægges vægt på kvalitetssans og kreativitet.

Højere niveau på udvalgte erhvervsfaglige fag

Elever på SOSU-ASS. EUX har mulighed for at gennemføre undervisning i udvalgte uddannelsesspecifikke fag på højere niveau (ekspertniveau) end det obligatoriske (avanceret niveau). Skoleperioderne har ikke længere varighed på trods af højere niveau.

Eleven kan vælge at opnå ekspertniveau i følgende fag:

- Det sammenhængende borger- og patientforløb
- Somatisk sygdom og sygepleje
- Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

Ekspertniveau

Eleven kan løse komplekse arbejdsopgaver og kan argumentere for valgte løsninger af opståede problemer. Der lægges vægt på evnen til at kunne bruge allerede opnåede kompetencer i en ny kontekst, på evnen til at arbejde med overblik og deltage i arbejdspladsens innovative processer. På dette niveau lægges vægt på den personlige kompetence til målrettet at kunne planlægge, tilrettelægge, udføre og evaluere arbejdsprocesserne således, at kvaliteten i processen og resultatet sikres. Endvidere lægges vægt på, at eleven kan vurdere og begrunde behovet for forbedringer af arbejdsprocesser, samt på at eleven kan kommunikere om sin faglighed i alle relevante sammenhænge.

Elever, der ønsker at følge fag på højere niveau, vælger dette i forbindelse med opstart på uddannelsen.

Elever, der vælger fag på højere niveau, skal have vilje og motivation til at yde en særlig indsats.

De øvrige uddannelsesspecifikke fag følger samme niveau ("Avanceret") som i den ordinære uddannelse.

Vurdering af elevens kompetencer, bedømmelsesplan og prøvebestemmelser

Under uddannelsesforløbet får eleven løbende evaluering af sin faglige udvikling. Det foregår via den daglige undervisning, vejledning og feedback.

Bedømmelsesplanen har til formål at sikre, at skolen lever op til de krav, der stilles til løbende og afsluttende bedømmelse af elevens udvikling og standpunkt jævnfør hovedbekendtgørelsen.

Den løbende vejledning og feedback og skal medvirke til at:

- Klarlægge elevens viden om eget niveau
- Udpege områder, som kræver forstærket indsats
- Inspirere eleven til yderligere læring

I skoleuddannelsen vil der være bedømmelser i form af:

- Løbende evaluering
- Delkarakter/vejledende standpunktsbedømmelse
- Standpunktsbedømmelse
- Afsluttende bedømmelse

Både gymnasiale fag og uddannelsesspecifikke fag afsluttes med standpunktsbedømmelse efter 7-trinsskalaen.

Se endvidere skolens bedømmelsesplan og prøvebestemmelser

[https://www.sosu-stv.dk/images/Uddannelse/SOSU_assistent/2018-09-28 -
_Bed%C3%B8mmelsesplan_og_pr%C3%B8vebestemmelser_jan._17.pdf](https://www.sosu-stv.dk/images/Uddannelse/SOSU_assistent/2018-09-28_-_Bed%C3%B8mmelsesplan_og_pr%C3%B8vebestemmelser_jan._17.pdf)

Bedømmelsesplan og prøvebestemmelser for 2019 og 2020 er under udarbejdelse.

Erhvervsområdeprojekt (EOP-opgaven)

Er under udarbejdelse

Praktikuddannelsen

Praktikuddannelsen har en varighed af ca. 98 uger inkl. ferie. Praktikuddannelsen er opdelt i tre overordnede praktikområder. For hver afsluttet praktikperiode skal eleven have opnået bedømmelsen "Godkendt".

Praktikperiode 1

"Sygepleje, sundhedsfremme og forebyggelse i det nære sundhedsvæsen"

Praktikperioden er opdelt i Praktikperiode 1A og Praktikperiode 1B.

Praktikperioden varer max. 40 uger inkl. ferie.

Praktikperiode 2

"Psykiatrisk sygepleje og rehabilitering i det sammenhængende sundhedsvæsen"

Praktikken vil enten være tilrettelagt i den regionale psykiatri eller i den kommunale socialpsykiatri eller en kombinationspraktik i den kommunale socialpsykiatri og demensområdet.

Praktikperioden varer max 18 uger inkl. ferie

Praktikperiode 3

"Somatisk sygepleje og rehabilitering i det sammenhængende sundhedsvæsen"

Praktikperioden afvikles med 12 uger i regionalt somatisk sygehuspraktik og de resterende praktikuger i primær kommunalt regi. Forløbet har også fokus på overgange i patient-borgerforløb.

Praktikperioden varer max. 40 uger inkl. ferie

Generelt om praktikken

Praktikstedet tilrettelægger praktikken sådan, at der arbejdes efter stigende sværhedsgrad og kompleksitet, så eleven ved afslutningen af den sidste praktikperiode opnår et niveau, der svarer til de krav, som stilles til en færdiguddannet social- og sundhedsassistent.

Se også praktikuddannelsen

[Praktikuddannelsen](#)

Præstationsstandarder begynder, rutineret, avanceret anvendes på praktikstederne til vurdering af elevens standpunkt.

Praktikmålene skal opnås på samme niveau som i den ordinære social- og sundhedsassistentuddannelse.

Praktikmålene fremgår af Uddannelsesordningen, der ligger på skolens hjemmeside og er uddybet i [Generelle aftaler for praktikuddannelsen](#)

I praktikuddannelsen er der, som i hele uddannelsesforløbet fokus på, at skabe de bedste forudsætninger for genkendelighed og sammenhæng mellem teori og praksis.

Farmakologiopgaver i praktikken

Der er udarbejdet tre forskellige farmakologiopgaver.

En opgave til praktikperiode 1B, 2. praktikperiode samt 3. praktikperiode.

Farmakologiopgaverne har fokus på professionel medicin håndtering i et samarbejde med borgere og patienter med grundlæggende behov i et tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde i det nære og det sammenhængende sundhedsvæsen. Disse opgaver indgår i den samlede vurdering i forhold til opfyldelse af praktikmålene.

Læringsaktiviteter

Uddannelsens overordnede formål

Uddannelsens formål og Kompetencemål

Uddannelsen tager afsæt i dem til enhver tid gældende bekendtgørelse og tilhørende uddannelsesordning. Se bilag 2

Social- og sundhedsassistentuddannelsen er en erhvervsuddannelse.

Uddannelsen til Social- og sundhedsassistent har som overordnet formål, at eleverne gennem skoleundervisning og praktikuddannelse opnår viden og færdigheder inden for det overordnede kompetenceområde:

- Professionel helhedsorienteret sygepleje og rehabilitering i samarbejde med borgere og patienter med grundlæggende behov i et tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde i det nære og det sammenhængende sundhedsvæsen.

Uddannelsen er temaopdelt og tilrettelagt på tværs af flere fag, så du kan opleve en helhed, hvor fagene supplerer hinanden.

Elevens arbejdstid vil svare til 37 timer pr. uge

Kompetencemål

Jf. bekendtgørelse om erhvervsuddannelsen til social- og sundhedsassistent -BEK nr. 407 af 10/04/2019

§ 4. Hovedforløbet har følgende kompetencemål:

- 1) Eleven kan selvstændigt udøve arbejdet som social- og sundhedsassistent i overensstemmelse med de etiske og lovmæssige regler, der følger med ansvaret som autoriseret sundhedsperson. Eleven kan i et tværprofessionelt samarbejde arbejde i overensstemmelse med de fastlagte kvalitetsstandarder, herunder beskrivelser af serviceniveau og procedurer for patientsikkerhed.
- 2) Eleven kan begrunde og selvstændigt tilrettelægge, udføre og evaluere sygepleje, der retter sig imod borgere og patienters grundlæggende behov ud fra en metodisk og rehabiliterende tilgang.
- 3) Eleven kan indgå i komplekse behandlingsforløb i borgerens eget hjem, herunder varetage palliativ pleje.
- 4) Eleven kan på baggrund af en sygeplejefaglig vurdering handle på forandringer i borgerens og patientens fysiske og psykiske symptomer, herunder anvende værktøjer til tidlig opsporing.
- 5) Eleven kan selvstændigt arbejde med borger- og patientrettet forebyggelse, sundhedsfremme og rehabilitering i forhold til de hyppigst forekommende fysiske og psykiske sygdomme og funktionsnedsættelser.
- 6) Eleven kan skabe et involverende samarbejde med borgere, patienter og pårørende, herunder vejlede og motivere gennem målrettet kommunikation.
- 7) Eleven kan selvstændigt og i et tværprofessionelt samarbejde tilrettelægge, gennemføre og evaluere sociale, kulturelle, fysiske og kreative aktiviteter både for enkeltpersoner og grupper i et rehabiliterende perspektiv.
- 8) Eleven kan selvstændigt indgå i en tværprofessionel og tværsektoriel indsats med henblik på at koordinere og sikre et sammenhængende patient- og borgerforløb.
- 9) Eleven kan varetage koordinering samt indgå i ledelse af teamsamarbejde omkring sygepleje og patient/borgerforløb, i relation til arbejdets organisering.
- 10) Eleven kan selvstændigt varetage medicindispensering og medicinadministration i henhold til gældende lovgivning og arbejdspladsens kliniske retningslinjer og procedurer.
- 11) Eleven kan selvstændigt dokumentere den udførte sygepleje og videregive faglige informationer skriftligt og mundtligt.
- 12) Eleven kan selvstændigt anvende relevant velfærdsteknologi samt tage initiativ til implementering af ny viden og teknologi.
- 13) Eleven kan selvstændigt anvende principper for hygiejne og afbrydelse af smitteveje, herunder rene rutiner, sterilteknikker og isolation samt vejlede borgere, patienter, pårørende, kolleger og frivillige herom.
- 14) Eleven kan med udgangspunkt i borgerens eller patientens ressourcer og hjælpemidler selvstændigt tilrettelægge sit eget og andres arbejde efter ergonomiske principper, arbejdspladsens arbejdsmiljøregler og sikkerhedsforanstaltninger.

Følgende fag skal gennemføres ud fra fastsatte mål i EUX-forløbet:

Stk. 2. I EUX-forløb skal følgende fag m.v. gennemføres ud over de i stk. 2 og 3 fastsatte mål:

- 1) Dansk på A-niveau, jf. bekendtgørelse om uddannelsen til højere teknisk eksamen (htx-bekendtgørelsen), dog med uddannelsestiden 170 timer svarende til 6,8 uger.
- 2) Engelsk på B-niveau, jf. htx-bekendtgørelsen, dog med uddannelsestiden 130 timer svarende til 5,2 uger.
- 3) Matematik på B-niveau, jf. htx-bekendtgørelsen, dog med uddannelsestiden 155 timer svarende til 6,2 uger.
- 4) Samfundsfag på B-niveau, jf. htx-bekendtgørelsen, dog med uddannelsestiden 115 timer svarende til 4,6 uger.
- 5) Kommunikation/it på C-niveau, jf. htx-bekendtgørelsen, dog med uddannelsestiden 45 timer svarende til 1,8 uger.
- 6) Biologi på C-niveau jf. htx-bekendtgørelsen eller bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprog i erhvervsuddannelserne (grund- og erhvervsfagsbekendtgørelsen), dog med uddannelsestiden 60 timer svarende til 2,4 uger.
- 7) Psykologi på C-niveau, jf. bekendtgørelse om valgfag fælles for de gymnasiale uddannelser (valgfagsbekendtgørelsen) eller grund- og erhvervsfagsbekendtgørelsen, dog med uddannelsestiden 50 timer svarende til 2 uger.
- 8) Kemi på B-niveau, jf. htx-bekendtgørelsen, dog med uddannelsestiden 80 timer svarende til 3,2 uger.
- 9) Større skriftlig opgave, jf. bekendtgørelse om særlige gymnasiale fag m.v. til brug for erhvervsuddannelser, med uddannelsestiden 25 timer svarende til 1 uge.
- 10) Eksamensprojekt, jf. bekendtgørelse om særlige gymnasiale fag m.v. til brug for erhvervsuddannelser, med uddannelsestiden 25 timer svarende til 1 uge.
- 11) Valgfag i form af et fag på C-niveau med uddannelsestiden 75 timer svarende til 3 uger og løft af niveau i et fag, med uddannelsestiden 125 timer svarende til 5 uger.

Læringsforløb på skoleperioderne

Læringsforløb skoleperiode 1 (1A +1B) Læringsfokus: Det nære sundhedsvæsen	Varighed SOSU. 55 dage Gym. 40 dage I alt. 95 skoledage
1A – Intro til uddannelsen	½ dage
1B- Studiekompetencer	½ dage
1C – Fagprofil	3 dage
1D – Det nære sundhedsvæsen	5 dage
1E – Social- og sundhedsassistentens teoretiske og faglige grundlag	6 dage
1F – Grundlæggende sygepleje og omsorg for borgere med demens	5 dage
1G – Sundhedsfremme og forebyggelse	4 dage

Læringsforløb skoleperiode 1B Læringsfokus: Det nære sundhedsvæsen	
1 I- Det fysiske menneske	8 dage
1J – Mødet med borgeren	3 dage
1K – Aktiviteter	4 dage
1L – Palliation i det nære sundhedsvæsen Heraf er 2 dage til projekt skrivning	6 dage
1M - Opsamling – Simulation	4 dage
1H – forberedelse til praktikken	1 dag
Farmakologi og medicin håndtering	5 dage

Gymnasiale fag skoleperiode 1		Gymnasiale fag skoleperiode 1	
Uddannelsesopstart i ulige årstal		Uddannelsesopstart i lige årstal	
Dansk A	10 dage	Dansk A	10 dage
Matematik B	11 dage	Engelsk B	10 dage
Biologi C	6 dage	Matematik B	11 dage
Psykologi C	5 dage	Samfundsfag B	9 dage
Kemi B	8 dage	-----	-----

Læringsforløb skoleperiode 2 Læringsfokus: Psykiatri i det sammenhængende sundhedsvæsen	Varighed SOSU 55 dage Gym 45 dage I alt 100 skoledage
2A – Psykisk sundhed og psykisk sygdom	5 dage
2B – Psykiatrisk sygdomslære	5 dage
2C - Observationer	3 dage
2D – Mødet med mennesket med psykisk sygdom	6 dage
2E – Recovery og rehabilitering	6 dage
2F – Psykiatrisk sygepleje	3 dage
2G - Generhvervelse af førstehjælp	1 dag
2H – Social pædagogisk metoder	2 dage
2I – Aktiviteter i psykiatrien	3 dage
2J – Rammer og vilkår	4 dage
2K – Projekt	7 dage
Farmakologi og Medicinhåndtering	5 dage
Valgfrit uddannelsesspecifikfag	5 dage

Gymnasiale fag skoleperiode 2		Gymnasiale fag skoleperiode 2	
Uddannelsesopstart i ulige årstal		Uddannelsesopstart i lige årstal	
Dansk A	5 dage	Dansk A	5 dage
Engelsk	5 dage	Engelsk B Afsluttes	5 dage
Matematik B	9 dage	Matematik B	9 dage
Samfundsfag B	7 dage	Samfundsfag B	7 dage
Biologi C Afsluttes	6 dage	Biologi C	6 dage
Psykologi C Afsluttes	5 dage	Psykologi C	5 dage
Kemi B Afsluttes	8 dage	Kemi B	8 dage

Læringsforløb skoleperiode 3	Varighed
Læringsfokus: Somatik i det sammenhængende sundhedsvæsen	SOSU i alt 50 dage Gym 56 dage I alt 106 skoledage
3A Introduktion til den somatiske borger/patient	1 dag
3B Hjerte og kredsløbet	5 dage
3C luftveje	4 dage
3D Nyrer og urinveje	3 dage
3E Fordøjelsessystemet	3 dage
3F Hud og slimhinder	3 dage
3G Nervesystemet	6 dage
3H Bevægeapparatet	4 dage
3I Projekt	6 dage

Valgfrit uddannelsesspecifikt fag	5 dage
Farmakologi inklusive prøve	5 dage

Gymnasiale fag skoleperiode 3		Gymnasiale fag skoleperiode 3	
Uddannelsesopstart i ulige årstal		Uddannelsesopstart i lige årstal	
Dansk A	5 dage	Dansk A	8 dage
Engelsk B	10 dage	Engelsk B Afsluttes	11 dage
Matematik B Afsluttes	11 dage	Matematik B Afsluttes	11 dage
Samfundsfag B	6 dage	Samfundsfag B Afsluttes	7 dage
Kommunikation og it Afsluttes	9 dage	Biologi C Afsluttes	6 dage
Valgfag	15 dage	Psykologi C Afsluttes	5 dage
-----	-----	Kemi B Afsluttes	8 dage

Læringsforløb skoleperiode 4	Varighed
Læringsfokus: Afsluttende skoleperiode EUX Velfærd	SOSU 25 dage Gym 70 dage I alt 95 skoledage
4 – Afsluttende projektopgave	15 dage
Erhvervsområdeprojekt (EOP)	5 dage
Valgfrit uddannelsesspecifikt fag	5 dage

Gymnasiale fag skoleperiode 4		Gymnasiale fag skoleperiode 4	
Uddannelsesopstart i ulige årstal		Uddannelsesopstart i lige årstal	
Dansk A Afsluttes	14 dage	Dansk A	11 dage
Engelsk B Afsluttes	11 dage	Kommunikation og it Afsluttes	9 dage
-----	-----		
Samfundsfag B Afsluttes	6 dage		
-----	-----	Valg C	15 dage
Projekt	5 dage	Projekt	5 dage
EP	5 dage	EP	5 dage
Valg A/B	25 dage	Valg A/B	25 dage

Læringsforløb og kompetencemål for skoleperiode 1

Læringsforløb erhvervsrettet skoleperiode 1 (Indeholder skoleperiode 1A. & 1B)

Kompetencemål for 1. skoleperiode

1. Eleven kan selvstændigt udøve arbejdet som social- og sundhedsassistent i overensstemmelse med de etiske og lovmæssige regler, der følger med ansvaret som autoriseret sundhedsperson. Eleven kan i et tværprofessionelt samarbejde arbejde i overensstemmelse med de fastlagte kvalitetsstandarder, herunder beskrivelser af serviceniveau og procedurer for patientsikkerhed.
2. Eleven kan begrunde og selvstændigt tilrettelægge, udføre og evaluere sygepleje, der retter sig imod borgere og patienters grundlæggende behov ud fra en metodisk og rehabiliterende tilgang.
4. Eleven kan på baggrund af en sygeplejefaglig vurdering handle på forandringer i borgerens og patientens fysiske og psykiske symptomer, herunder anvende værktøjer til tidlig opsporing.
5. Eleven kan selvstændigt arbejde med borger- og patientrettet forebyggelse, sundhedsfremme og rehabilitering i forhold til de hyppigst forekommende fysiske og psykiske sygdomme og funktionsnedsættelser.

6. Eleven kan skabe et involverende samarbejde med borgere, patienter og pårørende, herunder vejlede og motivere gennem målrettet kommunikation.
11. Eleven kan selvstændigt dokumentere den udførte sygepleje og videregive faglige informationer skriftligt og mundtligt.
12. Eleven kan selvstændigt anvende relevant velfærdsteknologi samt tage initiativ til implementering af ny viden og teknologi.
13. Eleven kan selvstændigt anvende principper for hygiejne og afbrydelse af smitteveje, herunder rene rutiner, sterilteknikker og isolation samt vejlede borgere, patienter, pårørende, kolleger og frivillige herom
14. Eleven kan med udgangspunkt i borgerens eller patientens ressourcer og hjælpemidler selvstændigt tilrettelægge sit eget og andres arbejde efter ergonomiske principper, arbejdspladsens arbejdsmiljøregler og sikkerhedsforanstaltninger.

Læringsforløb skoleperiode 1A

LF 1A - Intro til uddannelsen - ½ dag

I denne sektion bliver du introduceret til uddannelsen som social- og sundhedsassistent. Du får et indblik i, hvordan uddannelsen er opbygget, og hvilke kompetencemål, fagmål og praktikmål du skal opfylde i løbet af uddannelsen. Du vil også få et indblik i din skoles hjemmeside, og hvordan du kan finde relevant viden på hjemmesiden om din uddannelse.

LF 1B – Studiekompeterer - ½ dag

Formålet med dette læringsforløb er at hjælpe dig godt i gang med uddannelsen til social- og sundhedsassistent.

I løbet af uddannelsen vil du støde på mange forskellige faglige arbejdsmetoder og i dette forløb, bliver du introduceret til metoder og redskaber, der skal gøre det lettere for dig at lære – og at lære med et større udbytte.

LF 1C – Fagprofil – 3 dage

Som social- og sundhedsassistent kommer du til at arbejde inden for et felt, hvor lovgivningen har stor betydning for, hvordan du skal udføre dit arbejde korrekt.

I dette læringsforløb, som strækker sig over 3 dage, vil du blive præsenteret for "Lovhuset", så du kan få en grundlæggende forståelse for, hvilke love du skal kende og kunne anvende i praksis, og dermed blive bevidst om, hvilke rettigheder og pligter du har i social- og sundhedssystemet.

Du skal lære om hvilke pligter, du har som fagperson, og hvad du derfor skal være særligt opmærksom på, når du arbejder med mennesker. Fx hvad tavshedspligt betyder i praksis for dit samarbejde med borgeren og eventuelle pårørende.

Du skal endvidere arbejde med dokumentation, og hvad formålet er med, at sundhedspersoner skal dokumentere. Du skal vide, hvilke sektorer der findes inden for sundhedsvæsenet, og hvilke opgaver sektorerne varetager.

Du skal vide, hvad patientsikkerhed vil sige, og hvorfor der er fokus på at sikre patienter i det danske sundhedsvæsen.

Endelig skal du opnå viden om, hvad det vil sige at have autorisation, og hvad det betyder i dit daglige arbejde. Du skal have viden om, hvad delegation betyder, hvilke delegationsformer der er, således at du kan varetage social- og sundhedsassistentens opgaver i dagligdagen.

FAGMÅL

Det sammenhængende borger- og patientforløb

1. Eleven kan anvende viden om Serviceloven, Sundhedsloven og Psykiatriloven til i det tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejde at arbejde under hensyn til borgerens/patientens rettigheder, sikkerhed og ligebehandling, herunder grundlovens bestemmelser om individets selvbestemmelsesret og boligens ukrænkelighed.

2. Eleven kan anvende viden om Autorisationsloven og Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp til at kunne reflektere over og varetage social- og sundhedsassistentens opgaver, herunder delegerede opgaver, i det tværprofessionelle samarbejde omkring det sammenhængende borger-/patientforløb.

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

Kvalitet og udvikling

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

1D – Det nære sundhedsvæsen – 5 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med patientsikkerhed og kvalitet i sundhedsvæsenet, da du som social- og sundhedsassistent skal være med til at sikre kvaliteten og dermed også patientsikkerheden. Procedurer og instrukser er med til at sikre kvalitet og patientsikkerheden, derfor bliver dette også emner, du skal arbejde med.

Du skal også arbejde med utilsigtede hændelser, også kaldet UTH. Ifølge sundhedsloven skal sundhedspersoner rapportere utilsigtede hændelser, så du skal vide, hvad det er, og hvor du skal rapportere.

Forflytninger af borgere skal ske på en, for borgeren, sikker og tryk måde, men det skal også være sikkert for dig, så du ikke får skader. Derfor skal du arbejde med at kunne analysere en forflytning.

I dit samarbejde med borgere, patienter, pårørende og kollegaer er kommunikation et kernebegreb. Du skal derfor arbejde med grundlæggende kommunikationsteori.

FAGMÅL

Det sammenhængende borger- og patientforløb

1. Eleven kan anvende viden om Serviceloven, Sundhedsloven og Psykiatriloven til i det tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejde at arbejde under hensyn til borgerens/patientens rettigheder, sikkerhed og ligebehandling, herunder grundlovens bestemmelser om individets selvbestemmelsesret og boligens ukrænkelighed.

5. Eleven kan anvende viden om Arbejds miljøloven, arbejdspladsens organisering og rettigheder som fag- og myndighedsperson til at tage initiativ til at udvikle den fysiske og psykiske trivsel, herunder varetagelse og koordinering af arbejdsopgaver.

Kvalitet og udvikling

1. Eleven kan anvende viden om overordnede sammenhænge mellem social- og sundhedspolitik, menneskeretlige principper, nationale kvalitetsmål, lokale målsætninger og serviceniveauer i kommuner og regioner, til at prioritere egne arbejdsopgaver ud fra de visiterede ydelser.

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

9. Eleven kan anvende viden om fysisk og psykisk arbejdsmiljø til at medvirke til kvalitetsudvikling af arbejdsmiljøet, herunder stresshåndtering, voldsforebyggelse og sikkerhed på arbejdspladsen.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejrning, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

Mødet med borgeren og patienten

1. Eleven kan anvende viden om rådgivning, vejledning og instruktion til selvstændigt at etablere relationer og skabe samarbejde med borgeren/patienten om forløbet.

2. Eleven kan anvende viden om forskellige former for målrettet kommunikation til at etablere en professionel relation i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.

6. Eleven kan anvende viden om kommunikation og betydning af ligeværdige relationer til at reflektere over etiske dilemmaer og handle empatisk i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.

1E – Social og sundhedsassistentens teoretiske og faglige grundlag – 6 dage

I dette læringsforløb bliver du introduceret til sygeplejeprocessens fem faser. Sygeplejeprocessen er en metode, du skal anvende til at planlægge pleje og behandling hos borgeren. I dette læringsforløb er det især vurderingsfasen, du skal arbejde med, hvor du skal øve dig i at lave en grundig dataindsamling. Du skal også arbejde med Virginia Hendersons 14 behovsområder, som giver dig et overblik over, hvor borgeren har behov for din indsats.

Du skal øve dig i at foretage kliniske observationer ud fra ABCDE modellen. Du skal også øve dig i at måle vitale værdier, og i at bruge TOBS score som et værktøj. Du skal lære om grundlæggende hygiejne, så du kan forebygge infektioner hos borgeren.

FAGMÅL

Somatisk sygdom og sygepleje

4) Eleven kan på baggrund af en sygeplejefaglig vurdering handle på forandringer i borgerens og patientens fysiske og psykiske symptomer, herunder anvende værktøjer til tidlig opsporing.

13) Eleven kan selvstændigt anvende principper for hygiejne og afbrydelse af smitteveje, herunder rene rutiner, sterilteknikker og isolation samt vejlede borgere, patienter, pårørende, kolleger og frivillige herom.

1F: Grundlæggende sygepleje og omsorg til borgere med demens – 5 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med grundlæggende sygepleje og omsorg i forhold til de fire mest almindelige demenssygdomme, Alzheimers, Lewy Body, Fronto-temporal og Vaskulær demens. Du får viden om, hvilke årsager og symptomer der er for de fire demenssygdomme.

Du skal arbejde med personcentreret pleje og omsorg til mennesker med demens, med fokus på Tom Kitwoods teori om den socialpsykologiske tilgang. Du skal også arbejde med Gary Kielhofners aktivitetsteori, som giver dig en grundlæggende viden om menneskers basale behov for aktivitet.

Mennesker i Danmark har som udgangspunkt ret til at bestemme over deres eget liv, men du vil i dit arbejde som social- og sundhedsassistent komme ud for situationer, hvor du er nødt til at anvende magt. Du skal derfor vide, hvornår det er tilladt at anvende magt. Du får også et indblik i, hvad et værgemål betyder, og hvad et plejetestamente er.

FAGMÅL

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.

8. Eleven kan anvende viden om analyse, planlægning, udførelse og evaluering af sociale, fysiske, kulturelle og kreative aktiviteter for enkeltpersoner og grupper til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten ud fra en rehabiliterende tilgang.

9. Eleven kan anvende viden om kommunale tilbud, frivillige organisationer og netværksgrupper til at udvælge og gennemføre meningsfulde aktiviteter i samarbejde med borgeren/patienten.

Psykisk sygdom og sygepleje

7. Eleven kan anvende viden om socialpsykologi og omgivelsernes betydning for borgere med psykisk sygdom, herunder demens, til at kunne bevare respekt og værdighed for den enkelte borger/patient samt forebygge udad reagerende adfærd og magtanvendelse.

8. Eleven kan anvende viden om socialpædagogisk praksis, fx reminiscens, sansestimulering, personcentreret omsorg og fysisk aktivitet til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten.

1G: Sundhedsfremme og forebyggelse – 4 dage

I dette læringsforløb, som varer 4 dage, kommer du til at arbejde med KOL, DM2, Hjerteinsufficiens, Sundhedsfremme, forebyggelse, motivation og velfærdsteknologi. Du vil opnå viden om hjerte/kredsløb, øvre og nedre luftveje samt DM2, og hvordan du skal anvende denne grundlæggende viden, når du skal lære at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, som skyldes sygdomme i hjerte/kredsløb, øvre og nedre luftveje eller DM2. Det er sygdomme, som oftest forbindes med livsstilssygdomme.

Du skal arbejde med motivationstyper og forebyggelse, som du får brug for i dit samarbejde med borgere/patienter.

Du skal ligeledes arbejde med VTV modellen, som du kan anvende i forbindelse med velfærdsteknologiske løsninger hos borgere/patienter.

FAGMÅL
<p>Kvalitet og udvikling</p> <p>8. Eleven kan anvende viden om velfærdsteknologi og innovative processer til at medvirke til implementering af nye teknologiske løsninger og arbejdsgange i den sundhedsfaglige praksis, herunder medvirke i anvendelse af telemedicin.</p>
<p>Mødet med borgeren</p> <p>7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.</p> <p>8. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til i et tværfagligt samarbejde at planlægge og gennemføre information, instruktion og vejledning af borgere/patienter og pårørende.</p>
<p>Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering - avanceret</p>

1. Eleven kan anvende viden om sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering til at varetage social- og sundhedsassistentens opgaver i den tværprofessionelle og tværsektorielle indsats med udgangspunkt i borgerens/patientens ønsker og behov.
2. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogik og livsstilsfaktorer til i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og pårørende at arbejde motiverende i forhold til borgerens/patientens formulering af forventninger og mål for hverdagslivet.
6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

Somatisk sygdom og sygepleje - avanceret

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.
2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organsystemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.
3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.
5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

Læringsforløb skoleperiode 1B

1I: Det fysiske menneske – 8 dage

I dette læringsforløb, som hedder "Det fysiske menneske", skal du arbejde med en del af kroppens grundlæggende anatomi og fysiologi. Det drejer sig om normale tilstande i forhold til hjerte-/kredsløbet og blodet, luftvejene og respiration, fordøjelseskanalen og fordøjelsen og urinvejene. Du starter ud med disse emner, da det er nødvendig viden, når du skal arbejde med naturfag og farmakologi, hvilket er fag du skal i gang

med på denne skoleperiode. Det er selvfølgelig også grundlæggende og nødvendig viden i dit arbejde som social- og sundhedsassistent hos borgere og patienter. Du skal også arbejde med nogle observationer, du kan gøre dig, som fortæller dig, at der er ændringer i borgerens eller patientens sundhedstilstand. Det drejer sig om ændringer, som indikerer, at der er tale om:

- Anæmi
- Ødemer
- Feber
- Dehydrering
- Dyspnø og cyanose
- Diarré/obstipation
- Delirium/konfusion

Den teoretiske viden, du får i dette læringsforløb, skal du anvende i læringsforløb 1N, hvor du skal arbejde med praktiske øvelser og simulationsforløb, som bygger på netop din viden fra dette læringsforløb.

FAGMÅL

Somatisk sygdom og sygepleje – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.
2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organsystemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger
5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

1J: Mødet med borgeren – 3 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med begrebet patientinddragelse, da du som social- og sundhedsassistent er lovmæssig forpligtet til at inddrage og involvere borgere og patienter i deres behandling og pleje. At inddrage borgere eller patienter kræver, at du skal kender til deres livsformer, livsfaser, netværk og livskvalitet. Når du skal samarbejde med borgere og patienter omkring behandling og pleje, er det vigtigt, at du inddrager etiske overvejelser, så etik og etiske dilemmaer er også noget, du skal arbejde med i dette læringsforløb.

Blandt de borgere og patienter du vil møde i dit arbejde som social- og sundhedsassistent, vil mange have en anden etnisk oprindelse end dansk. Derfor skal du arbejde med begreberne kultur og etniske minoriteter, og de udfordringer det kan give i dit professionelle arbejde.

FAGMÅL
<p>Mødet med borgeren og patienten – faglige mål</p> <p>2. Eleven kan anvende viden om forskellige former for målrettet kommunikation til at etablere en professionel relation i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.</p> <p>3. Eleven kan anvende viden om forskellige kulturer og sundhedsopfattelser til at møde borgeren/patienten og de pårørende med respekt for værdighed og integritet.</p> <p>4. Eleven kan anvende viden om forskellige livsformer, livsfaser og livshistorier til at varetage en helhedsorienteret indsats i mødet med borgeren/patienten</p> <p>6. Eleven kan anvende viden om kommunikation og betydning af ligeværdige relationer til at reflektere over etiske dilemmaer og handle empatisk i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.</p>
<p>Kvalitet og udvikling – faglige mål</p> <p>6. Eleven kan anvende viden om evalueringsmetoder til at inddrage borgeren/patienten og pårørende i gennemførelse og implementering af initiativer og dermed medvirke til støttet beslutningstagen og øget oplevet og sundhedsfaglig kvalitet.</p>
<p>Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål</p> <p>3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.</p>

1K: Aktiviteter – 4 dage

Aktivitet er en vigtig forudsætning for menneskers sundhed og trivsel, og derfor skal du have grundlæggende viden om hvilke faktorer, der har betydning, når du samarbejder med borgeren om at tilrettelægge aktiviteter. Det er faktorer som

mestring, funktionsevne og livskvalitet, du blandt andet skal arbejde med i dette læringsforløb. Du skal også arbejde med aktivitetsanalyse og den motiverende samtale, som begge er vigtige redskaber for dig som social- og sundhedsassistent, når du skal støtte og hjælpe en borger i et rehabiliteringsforløb i at håndtere daglige aktiviteter med en funktionsnedsættelse.

FAGMÅL

Mødet med borgeren og patienten – faglige mål

7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering til at varetage social og sundhedsassistentens opgaver i den tværprofessionelle og tværsektorielle indsats med udgangspunkt i borgerens/patientens ønsker og behov

6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

8. Eleven kan anvende viden om analyse, planlægning, udførelse og evaluering af sociale, fysiske, kulturelle og kreative aktiviteter for enkeltpersoner og grupper til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten ud fra en rehabiliterende tilgang.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

1L: Palliation i det nære sundhedsvæsen – 6 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med palliation, som drejer sig om lindrende pleje, behandling og omsorg for mennesker med livstruende sygdom. Du skal opnå viden om, hvad den palliative indsats indeholder, så du får et overblik over formålet med indsatsen, og hvordan du, som social- og sundhedsassistent, er en vigtig del af det tværfaglige samarbejde i den palliative indsats. Du skal arbejde med din professionelle rolle og dine kompetencer, når du skal varetage opgaver i den palliative

praksis. Det drejer sig blandt andet om grundlæggende sygepleje samt omsorg for den lidende borger/patient og pårørende i sorg- og kriseforløb. Du skal også arbejde med sorg og krise og få indsigt i, hvilke tilbud der er til sørgende børn, unge og voksne. Under dette forløb vil du afprøve at arbejde med projektskrivning over 2 dage.

FAGMÅL
Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål 10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.
Det sammenhængende borger- og patientforløb – faglige mål 8. Eleven kan anvende viden om almen praksis' tilbuds-, ansvars- og funktionsområde til at samarbejde om koordinering af det sammenhængende borger-/patientforløb.
Somatisk sygdom og sygepleje – faglige mål 3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov. 7. Eleven kan anvende viden om palliativ indsats og terminale forløb til at kunne varetage sygepleje og professionel omsorg for borgeren/patienten og pårørende i sorg- og kriseforløb.

Projekt – 2 dage

I denne sektion skal du øve dig i at skrive et projekt, da du til din afsluttende eksamen på uddannelsen som social- og sundhedsassistent skal aflevere et projekt, som danner baggrund for din mundlige eksamination, og som tæller for 25% af din samlede bedømmelse. På skoleperiode 1B skal du have fokus på punkterne at skrive en indledning og problemformulering. Du vil møde projektarbejde igen på både skoleperiode 2 og 3.

Målet med dette projekt er, at du øver dig i at finde relevant litteratur, være kildekritisk og at problematisere. Det vil sige, at du skal øve dig i at være undersøgende på noget, som undrer dig – altså noget, du ikke umiddelbart har svaret på, og at finde svarene i noget litteratur, som er troværdigt og relevant for dig som social- og sundhedsassistent.

Projektet er individuelt og fungerer som afslutning på forløbet Palliation i det nære sundhedsvæsen. Du har 2 dage som afslutning i 1L – Palliation i det nære sundhedsvæsen. Dit projekt må max fylde en side og skal udelukkende indeholde indledning og problemformulering.

FAGMÅL

Alle fagmål i spil som der er arbejdet med indtil nu på 1A og 1B.

1M: Opsamling - Simulation – 4 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med simulation i form af praktiske færdigheder. Du skal arbejde med modellen for praktisk færdighedsudøvelse og App´en "Praktiske færdigheder", til henholdsvis at få overblik over en praktisk færdigheds indhold, rækkefølge og nøjagtighed, og til at udføre en praktisk færdighed ud fra en given instruktion. En stor del af tiden i dette læringsforløb skal du bruge på at øve praktiske færdigheder i følgende:

- HLR
- Hygiejne ved og påsætning af høreapparat
- Observere forskellige urintyper
- Rede seng med person i sengen
- Uretralkateter- og suprapubisk kateterpleje samt kateterpose skift og tømning
- TOBS og videregive oplysninger ved hjælp af ISBAR
- Nedre hygiejne på en kvinde
- Nedre hygiejne på en mand

Du skal også øve dig i at observere konkrete symptomer på ændring i sundhedstilstand og handle på disse symptomer.

FAGMÅL

Kvalitet og udvikling – faglige mål

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patients sundhedstilstand.

1H Forberedelse til praktikken – 1 dag

I denne sektion skal du arbejde med forberedelsen til din første praktik på uddannelsen. Du skal vide, hvilke praktikmål der gælder for denne praktik, og hvilken rammeaftale der er lavet i forbindelse med din praktik. Du skal vide, hvad det vil sige at være ansat som elev, og hvilke forventninger der er til dig. Du skal også arbejde med at formulere dine egne forventninger til den kommende praktik

Farmakologi - 5 dage

Som SOSU-assistent får du en vigtig opgave i forbindelse med medicinbehandling hos borgere og patienter. Formålet er derfor, at du bliver bevidst om dit ansvar- og kompetenceområde, og i den forbindelse er bekendt med den lovgivning, der danner rammen for medicinbehandling hos borgeren. Til slut på dette forløb vil du få udleveret en opgave, som du skal arbejde med i den kommende praktik.

Læringsforløb og kompetencemål for skoleperiode 2

Kompetencemål for 2. skoleperiode

1. Eleven kan selvstændigt udøve arbejdet som Social- og sundhedsassistent i overensstemmelse med de etiske og lovmæssige regler, der følger med ansvaret som autoriseret sundhedsperson. Eleven kan i et tværprofessionelt samarbejde arbejde i overensstemmelse med de fastlagte kvalitetsstandarder, herunder beskrivelser af serviceniveau og procedurer for patientsikkerhed.
2. Eleven kan begrunde og selvstændigt tilrettelægge, udføre og evaluere sygepleje, der retter sig imod borgere og patienters grundlæggende behov ud fra en metodisk og rehabiliterende tilgang.
4. Eleven kan på baggrund af en sygeplejefaglig vurdering handle på forandringer i borgerens og patientens fysiske og psykiske symptomer, herunder anvende værktøjer til tidlig opsporing.
5. Eleven kan selvstændigt arbejde med borger- og patientrettet forebyggelse, sundhedsfremme og rehabilitering i forhold til de hyppigst forekommende fysiske og psykiske sygdomme og funktionsnedsættelser.

6. Eleven kan skabe et involverende samarbejde med borgere, patienter og pårørende, herunder vejlede og motivere gennem målrettet kommunikation.
7. Eleven kan selvstændigt og i et tværprofessionelt samarbejde tilrettelægge, gennemføre og evaluere sociale, kulturelle, fysiske og kreative aktiviteter både for enkeltpersoner og grupper i et rehabiliterende perspektiv.
9. Eleven kan varetage koordinering samt indgå i ledelse af teamsamarbejde omkring sygepleje og patient/borgerforløb, i relation til arbejdets organisering.
10. Eleven kan selvstændigt varetage medicindispensering og medicinadministration i henhold til gældende lovgivning og arbejdspladsens kliniske retningslinjer og procedurer.
14. Eleven kan med udgangspunkt i borgerens eller patientens ressourcer og hjælpemidler selvstændigt tilrettelægge sit eget og andres arbejde efter ergonomiske principper, arbejdspladsens arbejdsmiljøregler og sikkerhedsforanstaltninger.

Læringsforløb skoleperiode 2

Det gælder for hele skoleperioden, at fagmålene er beskrevet med præstationsstandard på: Avanceret niveau

2A: Psykisk sundhed og psykisk sygdom - 5 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med psykisk sundhed og psykisk sygdom. Mennesker med psykisk sygdom oplever ofte negativ forskelsbehandling, og psykiatriske diagnoser har stadig mange fordomme knyttet til sig. Du skal derfor arbejde med at blive bevidst om dine egne fordomme og holdninger til mennesker med psykisk sygdom, så du bliver i stand til at møde disse mennesker som professionelt sundhedspersonale.

Du skal også arbejde med grundsyn, som drejer sig om forskellige syn på, hvordan man bedst kan yde støtte og sygepleje til mennesker med psykisk sygdom og, hvilke årsager der er til psykisk sygdom.

Du skal arbejde med stress-sårbarhedsmodellen, som du skal bruge til at forstå, hvorfor nogle mennesker udvikler psykisk sygdom.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende psykiske sygdomme og deres symptomer herunder demenssygdomme, skizofreni, affektive lidelser, angsttilstande, personlighedsforstyrrelser og dobbeltdiagnoser til selvstændigt at varetage sygepleje af borgere/patienter med psykisk sygdom.

Mødet med borgeren og patienten – faglige mål

3. Eleven kan anvende viden om forskellige kulturer og sundhedsopfattelser til at møde borgeren/patienten og de pårørende med respekt for værdighed og integritet.
6. Eleven kan anvende viden om kommunikation og betydning af ligeværdige relationer til at reflektere over etiske dilemmaer og handle empatisk i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.

2B: Psykiatrisk sygdomslære – 5 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med psykiatrisk sygdomslære. Du introduceres til de mest almindelige forekommende psykiatriske sygdomme, og du skal arbejde med den grundlæggende viden om forekomst, symptomer på, årsager til og behandling af disse sygdomme.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende psykiske sygdomme og deres symptomer herunder demenssygdomme, skizofreni, affektive lidelser, angsttilstande, personlighedsforstyrrelser og dobbeltdiagnoser til selvstændigt at varetage sygepleje af borgere/patienter med psykisk sygdom.
6. Eleven kan anvende viden om komplekse sygepleje- og behandlingsforløb, herunder dobbeltdiagnoser, multisygdomme og misbrugsproblematikker til at indgå i helhedsorienteret tilrettelæggelse af tværfaglige og tværprofessionelle pleje- og behandlingsforløb.

2C: Observationer – 3 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med at udvikle dine kompetencer i at observere tegn på udvikling eller forværring af psykisk sygdom. Du skal øve dig i systematisk observation ud fra typiske observationsområder og øve dig i observation af fysiske, psykologiske og sociale faktorer i simulations scenarier. Du skal også arbejde med at begrunde dine observationer fagligt.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende psykiske sygdomme og deres symptomer herunder demenssygdomme, skizofreni, affektive lidelser, angsttilstande, personlighedsforstyrrelser og dobbeltdiagnoser til selvstændigt at varetage sygepleje af borgere/patienter med psykisk sygdom.

5. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer og behov.

6. Eleven kan anvende viden om komplekse sygepleje- og behandlingsforløb, herunder dobbeltdiagnoser, multisygdomme og misbrugsproblematikker til at indgå i helhedsorienteret tilrettelæggelse af tværfaglige og tværprofessionelle pleje- og behandlingsforløb.

Det sammenhængende borger- og patientforløb – faglige mål

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

Kvalitet og udvikling – faglige mål

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – Faglige mål

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

2D: Mødet med mennesket med psykisk sygdom – 6 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med teorien bag den professionelle relation og kommunikation, og du skal øve dig i at anvende denne teori i et simulationsscenario, hvor du skal møde Maja. I psykiatrien er den professionelle relation til og kommunikation med borgeren/patienten det helt centrale, og noget du kommer til at arbejde med i hele din psykiatriperiode. Du skal også arbejde med tidevandsmodellen, der tager udgangspunkt i relation og kommunikation med henblik på at skabe det gode og ligeværdige samarbejde. Endelig skal du arbejde med de psykiatriske sygeplejeteorier, og hvad der i en sygeplejeteoretisk forståelse kendetegner en professionel relation.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – Faglige mål

2. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori, metode og vurdering, herunder jeg-støttende sygepleje, kognitiv tilgang og miljøterapi til at arbejde som

kontaktperson og understøtte borgerens/patientens rehabiliteringsproces og recovery.

3. Eleven kan anvende viden om mellem menneskelige relationer og interaktioner samt målrettet kommunikation til at etablere, fastholde og afslutte professionelle relationer i samarbejdet med borgeren/patienten med psykisk sygdom, pårørende og andre samarbejdspartnere, herunder i forhold til psykoedukation.

4. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og den enkeltes psykosociale forudsætninger og udviklingsmuligheder til selvstændigt at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten om et forløb.

5. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer og behov.

Mødet med borgeren og patienten – Faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om rådgivning, vejledning og instruktion til selvstændigt at etablere relationer og skabe samarbejde med borgeren/patienten om forløbet.

2. Eleven kan anvende viden om forskellige former for målrettet kommunikation til at etablere en professionel relation i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.

3. Eleven kan anvende viden om forskellige kulturer og sundhedsopfattelser til at møde borgeren/patienten og de pårørende med respekt for værdighed og integritet.

4. Eleven kan anvende viden om forskellige livsformer, livsfaser og livshistorier til at varetage en helhedsorienteret indsats i mødet med borgeren/patienten.

6. Eleven kan anvende viden om kommunikation og betydning af ligeværdige relationer til at reflektere over etiske dilemmaer og handle empatisk i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.

2E: Recovery og rehabilitering – 6 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med recovery for og psykosocial rehabilitering af mennesker med psykisk sygdom, samt hvilken betydning pårørende og psykoedukation har i recovery- og rehabiliteringsprocessen. Du skal også arbejde med de handlekompetencer, der er nødvendige for det psykisk syge menneske for at leve et selvstændigt liv i de givne samfundsmæssige rammer og strukturer.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – Faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende psykiske sygdomme og deres symptomer herunder demenssygdomme, skizofreni, affektive lidelser,

angsttilstande, personlighedsforstyrrelser og dobbeltdiagnoser til selvstændigt at varetage sygepleje af borgere/patienter med psykisk sygdom.

2. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori, metode og vurdering, herunder jeg-støttende sygepleje, kognitiv tilgang og miljøterapi til at arbejde som kontaktperson og understøtte borgerens/patientens rehabiliteringsproces og recovery.

3. Eleven kan anvende viden om mellem menneskelige relationer og interaktioner samt målrettet kommunikation til at etablere, fastholde og afslutte professionelle relationer i samarbejdet med borgeren/patienten med psykisk sygdom, pårørende og andre samarbejdspartnere, herunder i forhold til psykoekudation.

4. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og den enkeltes psykosociale forudsætninger og udviklingsmuligheder til selvstændigt at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten om et forløb.

Mødet med borgeren og patienten – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om rådgivning, vejledning og instruktion til selvstændigt at etablere relationer og skabe samarbejde med borgeren/patienten om forløbet.

4. Eleven kan anvende viden om forskellige livsformer, livsfaser og livshistorier til at varetage en helhedsorienteret indsats i mødet med borgeren/patienten.

5. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til at tilrettelægge aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens ressourcer samt fremmer rehabiliteringsprocesser og borgerens sundhed.

7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.

8. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til i et tværfagligt samarbejde at planlægge og gennemføre information, instruktion og vejledning af borgere/patienter og pårørende.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – Faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering til at varetage social og sundhedsassistentens opgaver i den tværprofessionelle og tværsektorielle indsats med udgangspunkt i borgerens/patientens ønsker og behov.

2. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogik og livsstilsfaktorer til i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og pårørende at arbejde motiverende i forhold til borgerens/patientens formulering af forventninger og mål for hverdagslivet.

3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.

6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

7. Eleven kan anvende viden om trænings- og handleplaner til at indgå i et tværfagligt samarbejde, der understøtter den samlede rehabiliteringsproces af borgeren/patienten.

2F: Psykiatrisk sygepleje – 3 dage

I dette læringsforløb skal du beskæftige dig med psykiatrisk sygepleje. Du skal arbejde med miljøterapi og kognitiv terapi, og hvordan du som Social- og sundhedsassistent kan anvende principperne inden for de to terapiformer i forhold til mennesker med psykisk sygdom. Du skal også arbejde med Liv Strands jeg-støttende sygepleje, der bygger på Freuds tanker om personlighedsmodellen og jeg-funktioner.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende psykiske sygdomme og deres symptomer herunder demenssygdomme, skizofreni, affektive lidelser, angsttilstande, personlighedsforstyrrelser og dobbeltdiagnoser til selvstændigt at varetage sygepleje af borgere/patienter med psykisk sygdom.

2. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori, metode og vurdering, herunder jeg-støttende sygepleje, kognitiv tilgang og miljøterapi til at arbejde som kontaktperson og understøtte borgerens/patientens rehabiliteringsproces og recovery.

5. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer og behov.

7. Eleven kan anvende viden om socialpsykologi og omgivelsernes betydning for borgere med psykisk sygdom, herunder demens, til at kunne bevare respekt og værdighed for den enkelte borger/patient samt forebygge udadreagerende adfærd og magtanvendelse.

Kvalitet og udvikling – faglige mål

8. Eleven kan anvende viden om velfærdsteknologi og innovative processer til at medvirke til implementering af nye teknologiske løsninger og arbejdsgange i den sundhedsfaglige praksis, herunder medvirke i anvendelse af telemedicin.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål

8. Eleven kan anvende viden om analyse, planlægning, udførelse og evaluering af sociale, fysiske, kulturelle og kreative aktiviteter for enkeltpersoner og grupper til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten ud fra en rehabiliterende tilgang.

2G: Generhvervelse af førstehjælp – 1 dag

Du skal på denne dag generhverve din viden og dine kompetencer inden for førstehjælpen. Som Social- og sundhedsassistent skal du være i stand til at yde nødvendig førstehjælp hos de borgere og patienter, du møder, hvis det skulle blive nødvendigt. Førstehjælp er den første hjælp, der ydes til en, der er kommet til skade eller er blevet alvorligt syg. Denne førstehjælp skal du kunne yde, når det drejer sig om hjertestop, skader og sygdomme med udgangspunkt i førstehjælpens 4 hovedpunkter.

Efter denne dag får du et førstehjælps-bevis på generhvervelse af førstehjælp.

2H: Socialpædagogiske metoder – 2 dage

I dette læringsforløb skal du igen arbejde med Tom Kittwoods teorier, som du kan anvende som socialpædagogiske metoder i dit møde med mennesker med demens, og som tager udgangspunkt i socialpsykologien. Du skal repetere Kittwoods behovsblomst, som du arbejdede med på skoleperiode 1A og supplere denne viden med Kittwoods demensligning. Du skal arbejde med at anvende disse teorier som analyseredskaber i en konkret case på en person med demens. Du skal også arbejde med anvendelse af reminiscens og validering som social pædagogiske metoder.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende psykiske sygdomme og deres symptomer herunder demenssygdomme, skizofreni, affektive lidelser, angsttilstande, personlighedsforstyrrelser og dobbeltdiagnoser til selvstændigt at varetage sygepleje af borgere/patienter med psykisk sygdom.
2. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori, metode og vurdering, herunder jeg-støttende sygepleje, kognitiv tilgang og miljøterapi til at arbejde som kontaktperson og understøtte borgerens/patientens rehabiliteringsproces og recovery.
5. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer og behov.
7. Eleven kan anvende viden om socialpsykologi og omgivelsernes betydning for borgere med psykisk sygdom, herunder demens, til at kunne bevare respekt og

værdighed for den enkelte borger/patient samt forebygge udadreagerende adfærd og magtanvendelse.

8. Eleven kan anvende viden om socialpædagogisk praksis, fx reminiscens, sansestimulering, personcentreret omsorg og fysisk aktivitet til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten.

Mødet med borgeren og patienten – faglige mål

4. Eleven kan anvende viden om forskellige livsformer, livsfaser og livshistorier til at varetage en helhedsorienteret indsats i mødet med borgeren/patienten.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål

8. Eleven kan anvende viden om analyse, planlægning, udførelse og evaluering af sociale, fysiske, kulturelle og kreative aktiviteter for enkeltpersoner og grupper til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten ud fra en rehabiliterende tilgang.

2I: Aktiviteter i psykiatrien – 3 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med fysisk aktivitet i psykiatrien, da fysisk aktivitet har særlig stor betydning for mennesker med psykiatriske lidelser. Du skal øve dig i at planlægge og udføre en fysisk aktivitet for en bestemt målgruppe med en psykisk lidelse.

Du skal også arbejde med de forskellige sanser og deres funktion, samt hvilke udfordringer borgere med psykiatriske lidelser kan opleve i deres hverdag. Du skal både arbejde med teori omkring sanserne og opleve praktiske sanseøvelser på egen krop.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

5. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere psykiatrisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer og behov.

8. Eleven kan anvende viden om socialpædagogisk praksis, fx reminiscens, sansestimulering, personcentreret omsorg og fysisk aktivitet til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten.

Mødet med borgeren og patienten – faglige mål

5. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til at tilrettelægge aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens ressourcer samt fremmer rehabiliteringsprocesser og borgerens sundhed.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering – faglige mål

6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

7. Eleven kan anvende viden om trænings- og handleplaner til at indgå i et tværfagligt samarbejde, der understøtter den samlede rehabiliteringsproces af borgeren/patienten.

8. Eleven kan anvende viden om analyse, planlægning, udførelse og evaluering af sociale, fysiske, kulturelle og kreative aktiviteter for enkeltpersoner og grupper til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten ud fra en rehabiliterende tilgang.

2J: Rammer og vilkår - 4 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med de rammer og vilkår, du har som Social- og sundhedsassistent inden for psykiatrien. Du skal beskæftige dig med psykiatriens organisering i Danmark, hvilke tilbud der findes til mennesker med psykisk sygdom, samt hvilke samarbejdspartnere du vil møde i psykiatrien.

Du skal også arbejde med de lovmæssige rammer, der giver personalet lov til at anvende magt og tvang, og hvad det vil sige at have en anbringelses- eller en behandlingsdom. Det er vigtigt, at personalet gør alt, hvad der er muligt for at forebygge eller begrænse anvendelse af magt og tvang, og derfor bliver forebyggelse af magt og tvang også et emne, du skal beskæftige dig med.

Du skal beskæftige dig med organiseringen af arbejdet med arbejdsmiljøet og hvilke faktorer, der kan påvirke dit arbejdsmiljø. Ét af faktorerne du især skal arbejde med er vold, som er et alvorligt problem, når det gælder dit arbejdsmiljø.

FAGMÅL

Psykisk sygdom og sygepleje – faglige mål

6. Eleven kan anvende viden om komplekse sygepleje- og behandlingsforløb, herunder dobbeltdiagnoser, multisygdomme og misbrugsproblematikker til at indgå i helhedsorienteret tilrettelæggelse af tværfaglige og tværprofessionelle pleje- og behandlingsforløb.

7. Eleven kan anvende viden om socialpsykologi og omgivelsernes betydning for borgere med psykisk sygdom, herunder demens, til at kunne bevare respekt og værdighed for den enkelte borger/patient samt forebygge udad reagerende adfærd og magtanvendelse.

Mødet med borgeren og patienten – faglige mål

9. Eleven kan anvende viden om fysiske og psykiske funktionsnedsættelser til selvstændigt at tage medansvar for konflikthåndtering samt forebyggelse af konflikter og magtanvendelse i mødet med borgeren/patienten.

Det sammenhængende borger- og patientforløb – faglige mål

1. Eleven kan anvende viden om Serviceloven, Sundhedsloven og Psykiatriloven til i det tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejde at arbejde under hensyn til borgerens/patientens rettigheder, sikkerhed og ligebehandling, herunder grundlovens bestemmelser om individets selvbestemmelsesret og boligens ukrænkelighed.

5. Eleven kan anvende viden om Arbejds miljøloven, arbejdspladsens organisering og rettigheder som fag- og myndighedsperson til at tage initiativ til at udvikle den fysiske og psykiske trivsel, herunder varetagelse og koordinering af arbejdsopgaver.

Kvalitet og udvikling

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

5. Eleven kan anvende viden om forskellige værktøjer og metoder til kvalitetssikring og selvstændigt medvirke til at udvikle og sikre patientsikkerhed i det tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejde.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

9. Eleven kan anvende viden om fysisk og psykisk arbejdsmiljø til at medvirke til kvalitetsudvikling af arbejdsmiljøet, herunder stresshåndtering, voldsforebyggelse og sikkerhed på arbejdspladsen.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientes sundhedstilstand.

7. Eleven kan anvende viden om trænings- og handleplaner til at indgå i et tværfagligt samarbejde, der understøtter den samlede rehabiliteringsproces af borgeren/patienten.

2K: Projekt - 7 dage

I denne sektion skal du arbejde individuelt med projektet, der afslutter 2. skoleperiode. Du skal dels øve dig i at skrive et projekt og dels øve dig i at tænke handlinger på de teorier, som er gennemgået på dette skoleforløb. Denne form for projektarbejde vil du møde igen på 3. skoleperiode, og ligeledes når du skal afslutte din uddannelse som Social- og sundhedsassistent på 4. skoleperiode.

FAGMÅL

Relevant litteratur fra skoleperiode 1A, 1B samt 2. skoleperiode.

Farmakologi og medicin håndtering – 5 dage

I dette læringsforløb på fem dage skal du arbejde med special farmakologien. I special farmakologien arbejder du med de præparater, der er hyppigst forekommende i de ATC hovedgrupper, du oftest vil møde i dit arbejde som Social- og sundhedsassistent. ATC hovedgrupperne er A, B, C, M, N og R. Undervisningen i hovedgrupperne tager udgangspunkt i noget af den viden, du har omkring anatomi og fysiologi fra læringsforløb 1I og din viden fra naturfag. Du skal arbejde med præparater inden for de forskellige hovedgrupper ud fra konkrete cases. Til slut på dette forløb, vil du få udleveret en opgave, som du skal arbejde med i den kommende praktik

Valgfri uddannelsesspecifik fag: Borgerens behov for akut socialpsykiatrisk indsats – 5 dage

Du skal i dette forløb, som varer fem dage, arbejde med det valgfrie uddannelsesspecifikke fag "Borgerens behov for akut socialpsykiatrisk indsats". Med udgangspunkt i fagmålene vil du vil få mulighed for at fordybe dig yderligere i de psykiatiske lidelser og tilegne dig viden, der sætter dig i stand til at handle i forhold til **akut forværring** i tilstanden. Dit arbejde tager afsæt i en case. Faget bedømmes som bestået/ikke bestået.

FAGMÅL

1. Eleven kan anvende viden om de psykiske sygdomme til selvstændigt at identificere fysiske, psykiske og sociale tegn og symptomer på akut opstået forværring af psykiske sygdomme og igangsætte relevante handlinger.
2. Eleven kan anvende viden om den akutte forværring af psykisk sygdom til at samarbejde med borgeren, fx borgeren som ikke har taget sin medicin, borgeren med misbrug, borgeren med tilstødende somatisk sygdom, samt borgeren der indgår i retspsykiatrisk behandling, og til at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere sygepleje med udgangspunkt i borgerens behov.
3. Eleven kan anvende viden om psykiske sygdomme, multisygdom og misbrug og betydningen af gensidige påvirkninger, til i et tværprofessionelt samarbejde at deltage i forebyggelse af akutte socialpsykiatiske forværringer.
4. Eleven kan anvende viden om kulturforskelle til at vælge en målrettet kommunikation og sygepleje ved akut forværring i borgerens psykiske sygdom.
5. Eleven kan anvende viden om magtanvendelse, tvang og mindsteindgrebsprincippet til at handle i overensstemmelse med gældende lovgivning og inden for eget kompetenceområde i den akutte indsats for at sikre borgerens retssikkerhed.

Læringsforløb og kompetencemål for skoleperiode 3

Kompetencemål for skoleperiode 3

- 1) Eleven kan selvstændigt udøve arbejdet som Social- og sundhedsassistent i overensstemmelse med de etiske og lovmæssige regler, der følger med ansvaret som autoriseret sundhedsperson. Eleven kan i et tværprofessionelt samarbejde arbejde i overensstemmelse med de fastlagte kvalitetsstandarder, herunder beskrivelser af serviceniveau og procedurer for patientsikkerhed.
- 2) Eleven kan begrunde og selvstændigt tilrettelægge, udføre og evaluere sygepleje, der retter sig imod borgere og patienters grundlæggende behov ud fra en metodisk og rehabiliterende tilgang.
- 3) Eleven kan indgå i komplekse behandlingsforløb i borgerens eget hjem, herunder varetage palliativ pleje.
- 4) Eleven kan på baggrund af en sygeplejefaglig vurdering handle på forandringer i borgerens og patientens fysiske og psykiske symptomer, herunder anvende værktøjer til tidlig opsporing.
- 7) Eleven kan selvstændigt og i et tværprofessionelt samarbejde tilrettelægge, gennemføre og evaluere sociale, kulturelle, fysiske og kreative aktiviteter både for enkeltpersoner og grupper i et rehabiliterende perspektiv.
- 8) Eleven kan selvstændigt indgå i en tværprofessionel og tværsektoriel indsats med henblik på at koordinere og sikre et sammenhængende patient- og borgerforløb.
- 9) Eleven kan varetage koordinering samt indgå i ledelse af teamsamarbejde omkring sygepleje og patient/borgerforløb, i relation til arbejdets organisering.
- 10) Eleven kan selvstændigt varetage medicindispensering og medicinadministration i henhold til gældende lovgivning og arbejdspladsens kliniske retningslinjer og procedurer.
- 11) Eleven kan selvstændigt dokumentere den udførte sygepleje og videregive faglige informationer skriftligt og mundtligt.
- 13) Eleven kan selvstændigt anvende principper for hygiejne og afbrydelse af smitteveje, herunder rene rutiner, sterilteknikker og isolation samt vejlede borgere, patienter, pårørende, kolleger og frivillige herom.

Læringsforløb skoleperiode 3

3A: Introduktion til den somatiske borger/patient – 1dag

I denne sektion skal du arbejde med mødet med den somatiske patient/borger, som kendetegner 3. skoleperiode. Du bliver introduceret til de temaer du skal arbejde med på 3. skoleperiode og, hvordan du skal arbejde med temaerne. Derudover skal du også arbejde med rehabiliterende tilgang. Hverdagsrehabilitering er nu et indsatsområde i de fleste danske kommuner, hvor der er fokus på at støtte den enkelte i at leve så aktivt og uafhængigt et hverdagsliv som muligt. Det betyder at du,

som social- og sundhedsassistent skal yde din hjælp til borgeren på en måde som er aktiverende og som fastholder og styrker den enkelte borgers ressourcer.

FAGMÅL
<p>Det sammenhængende borger- og patientforløb</p> <p>3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.</p>
<p>Kvalitet og udvikling</p> <p>2. Eleven kan anvende viden om nationale mål for kvalitetssikring til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.</p> <p>3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.</p> <p>4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.</p> <p>7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.</p>
<p>Somatisk sygdom og sygepleje</p> <p>1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.</p> <p>2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.</p> <p>3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.</p>

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

7. Eleven kan anvende viden om trænings- og handleplaner til at indgå i et tværfagligt samarbejde, der understøtter den samlede rehabiliteringsproces af borgeren/patienten.

8. Eleven kan anvende viden om analyse, planlægning, udførelse og evaluering af sociale, fysiske, kulturelle og kreative aktiviteter for enkeltpersoner og grupper til at understøtte et meningsfuldt hverdagsliv for borgeren/patienten ud fra en rehabiliterende tilgang.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3B:Hjerte og kredsløbet- 6 dage

I dette læringsforløb skal du beskæftige dig med hjertets og kredsløbets anatomi og fysiologi. Du skal også arbejde med de hyppigst forekommende hjerte-karsygdomme i form af årsager, symptomer, pleje og behandlingsformer.

Du skal anvende kendte men også nye sygeplejeteorier, når du skal prioritere, planlægge og udføre sygepleje til hjertesyg borgere. Udførelsen af sygeplejen vil foregå i form af et simulationsscenario og færdighedstræning. Du skal arbejde med hjerterehabilitering, som giver borgere med hjertesygdomme bedre livskvalitet og mindsker risikoen for sygdomsudvikling

FAGMÅL

Mødet med borgeren og patienten

1. Eleven kan anvende viden om rådgivning, vejledning og instruktion til selvstændigt at etablere relationer og skabe samarbejde med borgeren/patienten om forløbet.
2. Eleven kan anvende viden om forskellige former for målrettet kommunikation til at etablere en professionel relation i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.
3. Eleven kan anvende viden om forskellige kulturer og sundhedsopfattelser til at møde borgeren/patienten og de pårørende med respekt for værdighed og integritet.
4. Eleven kan anvende viden om forskellige livsformer, livsfaser og livshistorier til at varetage en helhedsorienteret indsats i mødet med borgeren/patienten.
5. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til at tilrettelægge aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens ressourcer samt fremmer rehabiliteringsprocesser og borgerens sundhed.
7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.
8. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til i et tværfagligt samarbejde at planlægge og gennemføre information, instruktion og vejledning af borgere/patienter og pårørende.

Det sammenhængende borger- og patientforløb

1. Eleven kan anvende viden om Serviceloven, Sundhedsloven og Psykiatriloven til i det tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejde at arbejde under hensyn til borgerens/patientens rettigheder, sikkerhed og ligebehandling, herunder grundlovens bestemmelser om individets selvbestemmelsesret og boligens ukrænkelighed.
3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

8. Eleven kan anvende viden om almen praksis' tilbuds-, ansvars- og funktionsområde til at samarbejde om koordinering af det sammenhængende borger-/patientforløb.

Kvalitet og udvikling

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

6. Eleven kan anvende viden om evalueringsmetoder til at inddrage borgeren/patienten og pårørende i gennemførelse og implementering af initiativer og dermed medvirke til støttet beslutningstagen og øget oplevet og sundhedsfaglig kvalitet.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.

3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlernæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation,

diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

1. Eleven kan anvende viden om sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering til at varetage social- og sundhedsassistentens opgaver i den tværprofessionelle og tværsektorielle indsats med udgangspunkt i borgerens/patientens ønsker og behov.

2. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogik og livsstilsfaktorer til i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og pårørende at arbejde motiverende i forhold til borgerens/patientens formulering af forventninger og mål for hverdagslivet.

3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

5. Eleven kan anvende viden om profylaksebegrebets betydning for sundhedstilstand og livskvalitet til at samarbejde med borgeren/patienten om behovet for fysisk aktivitet og hensigtsmæssig ernæring.

9. Eleven kan anvende viden om kommunale tilbud, frivillige organisationer og netværksgrupper til at udvælge og gennemføre meningsfulde aktiviteter i samarbejde med borgeren/patienten.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3C: Luftveje – 5 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med luftveje. Du skal beskæftige dig med repetition af luftvejenes grundlæggende anatomi og fysiologi samt de hyppigst forekommende sygdomme i luftvejene. Du skal også arbejde med sygeplejen til borgere med lungesygdomme i form af sygeplejeteorier og i et simulationsscenario.

FAGMÅL

Det sammenhængende borger- og patientforløb

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

Kvalitet og udvikling

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.

3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlernæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation,

diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

8. Eleven kan anvende viden om principper for hygiejne til at arbejde med særlige regimer i forbindelse med infektionssygdomme og institutionsinfektioner samt til at vejlede borgeren/patienten, pårørende og kolleger i at overholde hygiejniske principper for at afbryde smitteveje.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

9. Eleven kan anvende viden om kommunale tilbud, frivillige organisationer og netværksgrupper til at udvælge og gennemføre meningsfulde aktiviteter i samarbejde med borgeren/patienten.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejrning, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3D:Nyrer og urinveje – 4 dage

I dette læringsforløb skal du beskæftige dig med nyrernes og urinvejenes grundlæggende anatomi og fysiologi. Du skal arbejde med de mest hyppigst forekommende sygdomme i nyrer og urinveje i forhold til årsager, symptomer, behandling og pleje. Du skal også øve dig i færdigheder, som drejer sig om kateterpleje og kateteranlæggelse samt at udføre urinstix manuelt. Når du øver disse færdigheder, skal du arbejde med ren procedure og steril teknik

FAGMÅL

Mødet med borgeren og patienten

5. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til at tilrettelægge aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens ressourcer samt fremmer rehabiliteringsprocesser og borgerens sundhed.

Det sammenhængende borger- og patientforløb

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

Kvalitet og udvikling

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.

3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

9. Eleven kan anvende viden om sterile rutiner, teknikker og rene procedurer til at afbryde smitteveje og håndtere sygeplejeopgaver i forbindelse med fx sår, sonder og katetre.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3E Fordøjelsessystemet – 4 dage

I dette læringsforløb skal du beskæftige dig med fordøjelsessystemet i form af dets anatomi og fysiologi samt de mest hyppigt forekommende sygdomme. Du skal arbejde med sygdommen diabetes mellitus og, hvordan du virtuelt kan vejlede og observere en borger med diabetes mellitus.

Du skal også beskæftige dig med forskellige former for sonder og stomier og, hvilke opgaver du har i forbindelse med disse.

Du skal arbejde med forskellige typer af opkast og afføring og, hvordan du skal handle på observationer i forhold til de enkelte typer.

FAGMÅL

Mødet med borgeren og patienten

7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.

Det sammenhængende borger- og patientforløb

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

Kvalitet og udvikling

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

8. Eleven kan anvende viden om velfærdsteknologi og innovative processer til at medvirke til implementering af nye teknologiske løsninger og arbejdsgange i den sundhedsfaglige praksis, herunder medvirke i anvendelse af telemedicin.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.

3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

8. Eleven kan anvende viden om principper for hygiejne til at arbejde med særlige regimer i forbindelse med infektionssygdomme og institutionsinfektioner samt til at vejlede borgeren/patienten, pårørende og kolleger i at overholde hygiejniske principper for at afbryde smitteveje.

9. Eleven kan anvende viden om sterile rutiner, teknikker og rene procedurer til at afbryde smitteveje og håndtere sygeplejeopgaver i forbindelse med fx sår, sonder og katetre.

11. Eleven kan anvende viden om velfærdsteknologi i sygeplejen til at medvirke ved implementering af nye teknologiske løsninger i forhold til borgeren/patienten og pårørende, herunder telemedicin-ske løsninger.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3F Hud og slimhinder – 3 dage

I dette læringsforløb skal du beskæftige dig med hud og slimhinder. Du skal arbejde med hudens og slimhindernes anatomi og fysiologi samt de hyppigst forekommende problemer, der kan opstå i hud og slimhinder. Du skal træne færdigheder i sårpleje og øve dig i at vurdere og handle på de observationer, som du kan gøre dig i forhold til ændringer i hud og slimhinder hos borgere og patienter. Du skal ligeledes øve dig i at reagere forebyggende, så problemer i hud og slimhinder minimeres eller undgås. Du skal også arbejde med din egen rolle når det gælder et godt arbejdsmiljø og samarbejde og, hvordan du kan håndtere konflikter på en hensigtsmæssig måde.

FAGMÅL

Det sammenhængende borger- og patientforløb

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

4. Eleven kan anvende viden om kommunikation og vejledningsmetoder til selvstændigt at kunne informere, vejlede og instruere kolleger.

5. Eleven kan anvende viden om Arbejdsmiljøloven, arbejdspladsens organisering og rettigheder som fag- og myndighedsperson til at tage initiativ til at udvikle den fysiske og psykiske trivsel, herunder varetagelse og koordinering af arbejdsopgaver.

6. Eleven kan anvende viden om betydningen af kulturforståelser, værdier og samarbejdsformer til at etablere og varetage tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejder.

7. Eleven kan anvende viden om social- og sundhedsassistentens kompetenceområde og arbejdspladsens organisering til at koordinere egne og andres arbejdsopgaver i det sammenhængende borger-/patientforløb, herunder teamledelse og koordinatorfunktion.

Kvalitet og udvikling

3. Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

6. Eleven kan anvende viden om evalueringsmetoder til at inddrage borgeren/patienten og pårørende i gennemførelse og implementering af initiativer og dermed medvirke til øget oplevet og sundhedsfaglig kvalitet.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

9. Eleven kan anvende viden om fysisk og psykisk arbejdsmiljø til at medvirke til kvalitetsudvikling af arbejdsmiljøet, herunder stresshåndtering, voldsforebyggelse og sikkerhed på arbejdspladsen.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.
3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.
4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.
5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.
6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.
8. Eleven kan anvende viden om principper for hygiejne til at arbejde med særlige regimer i forbindelse med infektionssygdomme og institutionsinfektioner samt til at vejlede borgeren/patienten, pårørende og kolleger i at overholde hygiejniske principper for at afbryde smitteveje.
9. Eleven kan anvende viden om sterile rutiner, teknikker og rene procedurer til at afbryde smitteveje og håndtere sygeplejeopgaver i forbindelse med fx sår, sonder og katetre..

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.
5. Eleven kan anvende viden om profylaksebegrebets betydning for sundhedstilstand og livskvalitet til at samarbejde med borgeren/patienten om behovet for fysisk aktivitet og hensigtsmæssig ernæring.
10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3G Nervesystemet – 6 dage

I dette læringsforløb skal du beskæftige dig med nervesystemets anatomi og fysiologi og med de mest hyppigst forekommende sygdomme i nervesystemet. Du skal også

arbejde med de processer, der sker i kroppens nervesystem, når vi har smerter og, hvordan du optager en smerteanamnese.

Du skal arbejde med ABC-konceptet, som er et behandlingskoncept, som anvendes i rehabiliteringen af borgere med apopleksi. Arbejdet med ABC-konceptet bliver både teoretisk og praktisk.

Du skal ligeledes arbejde med kognitive funktionsnedsættelser hos borgere med erhvervede hjerneskade og, hvordan du kan støtte disse borgere i rehabiliteringen.

FAGMÅL

Mødet med borgeren og patienten

1. Eleven kan anvende viden om rådgivning, vejledning og instruktion til selvstændigt at etablere relationer og skabe samarbejde med borgeren/patienten om forløbet.
2. Eleven kan anvende viden om forskellige former for målrettet kommunikation til at etablere en professionel relation i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.
4. Eleven kan anvende viden om forskellige livsformer, livsfaser og livshistorier til at varetage en helhedsorienteret indsats i mødet med borgeren/patienten.
5. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til at tilrettelægge aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens ressourcer samt fremmer rehabiliteringsprocesser og borgerens sundhed.
6. Eleven kan anvende viden om kommunikation og betydning af ligeværdige relationer til at reflektere over etiske dilemmaer og handle empatisk i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.
7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.
8. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til i et tværfagligt samarbejde at planlægge og gennemføre information, instruktion og vejledning af borgere/patienter og pårørende.

Det sammenhængende borger- og patientforløb

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.
6. Eleven kan anvende viden om betydningen af kulturforståelser, værdier og samarbejdsformer til at etablere og varetage tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejder.

7. Eleven kan anvende viden om social- og sundhedsassistentens kompetenceområde og arbejdspladsens organisering til at koordinere egne og andres arbejdsopgaver i det sammenhængende borger-/patientforløb, herunder teamledelse og koordinatorfunktion.

8. Eleven kan anvende viden om almen praksis' tilbuds-, ansvars- og funktionsområde til at samarbejde om koordinering af det sammenhængende borger-/patientforløb.

Kvalitet og udvikling

Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.

3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering,

under- og fejlernæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

1. Eleven kan anvende viden om sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering til at varetage social- og sundhedsassistentens opgaver i den tværprofessionelle og tværsektorielle indsats med udgangspunkt i borgerens/patientens ønsker og behov.

2. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogik og livsstilsfaktorer til i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og pårørende at arbejde motiverende i forhold til borgerens/patientens formulering af forventninger og mål for hverdagslivet.

3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

5. Eleven kan anvende viden om profylaksebegrebets betydning for sundhedstilstand og livskvalitet til at samarbejde med borgeren/patienten om behovet for fysisk aktivitet og hensigtsmæssig ernæring.

6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

7. Eleven kan anvende viden om trænings- og handleplaner til at indgå i et tværfagligt samarbejde, der understøtter den samlede rehabiliteringsproces af borgeren/patienten.

9. Eleven kan anvende viden om kommunale tilbud, frivillige organisationer og netværksgrupper til at udvælge og gennemføre meningsfulde aktiviteter i samarbejde med borgeren/patienten.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3H Bevægeapparatet - 4 dage

I dette læringsforløb skal du arbejde med bevægeapparatets grundlæggende anatomi og fysiologi. Du skal også arbejde med de hyppigste sygdomme i bevægeapparatet. Det drejer sig om årsager, symptomer, undersøgelser, behandling og pleje til borgere og patienter med collum femoris fraktur, osteoartrose, reumatoid artrit, arthritis urica og osteoporose. Du skal beskæftige dig med de opgaver du har som social- og sundhedsassistent i den præ- og postoperative fase.

FAGMÅL

Mødet med borgeren og patienten

1. Eleven kan anvende viden om rådgivning, vejledning og instruktion til selvstændigt at etablere relationer og skabe samarbejde med borgeren/patienten om forløbet.
2. Eleven kan anvende viden om forskellige former for målrettet kommunikation til at etablere en professionel relation i mødet med borgeren/patienten og de pårørende.
5. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til at tilrettelægge aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens ressourcer samt fremmer rehabiliteringsprocesser og borgerens sundhed.
7. Eleven kan anvende viden om mestringsstrategier og motivationsfaktorer til at understøtte borgerens/ patientens mestring af egen sygdom og rehabiliteringsproces.
8. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogisk teori og metode til i et tværfagligt samarbejde at planlægge og gennemføre information, instruktion og vejledning af borgere/patienter og pårørende.

Det sammenhængende borger- og patientforløb

3. Eleven kan anvende viden om mundtlig og skriftlig kommunikation til selvstændigt at varetage dokumentation samt kunne udveksle data i det tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.
8. Eleven kan anvende viden om almen praksis' tilbuds-, ansvars- og funktionsområde til at samarbejde om koordinering af det sammenhængende borger-/patientforløb.

Kvalitet og udvikling

3. **Eleven kan anvende viden om nationale kliniske retningslinjer og lokale instrukser til med udgangspunkt i borgerens/patientens og pårørendes**

behov og mål for sygeplejen at medvirke til at sikre kvalitet og ikke-diskrimination i de sundhedsfaglige ydelser.

4. Eleven kan anvende viden om forvaltningslovens regler for tavshedspligt, varetagelse af personfølsomme data, omsorgspligt, privatlivsbeskyttelse og dokumentation til at reflektere over social- og sundhedsassistentens pligter og rettigheder som autoriseret sundhedsperson.

5. Eleven kan anvende viden om forskellige værktøjer og metoder til kvalitetssikring og selvstændigt medvirke til at udvikle og sikre patientsikkerhed i det tværsektorielle og tværprofessionelle samarbejde.

7. Eleven kan med afsæt i viden baseret på erfaring og evidens anvende digitale redskaber til informationssøgning, databehandling, dokumentation og kommunikation til at sikre kvalitet og kontinuitet i de sundhedsfaglige ydelser.

8. Eleven kan anvende viden om velfærdsteknologi og innovative processer til at medvirke til implementering af nye teknologiske løsninger og arbejdsgange i den sundhedsfaglige praksis, herunder medvirke i anvendelse af telemedicin.

Somatisk sygdom og sygepleje

1. Eleven kan anvende viden om sygeplejefaglig teori og metode til at vurdere borgerens/patientens ressourcer, behov og sundhedstilstand samt til at handle på kompleksiteten af de grundlæggende behov, herunder inddrage relevante samarbejdspartnere.

2. Eleven kan anvende viden om kroppens anatomi og fysiologi samt sammenhænge mellem organ-systemerne til at forklare og forstå de enkelte organer og organsystemers betydning ved udførelse af sygeplejefaglige handlinger.

3. Eleven kan anvende viden om principperne for sygeplejeprocessen til målrettet at prioritere, tilrettelægge, udføre og evaluere klinisk sygepleje med udgangspunkt i borgerens/patientens ressourcer samt fysiske, psykiske og sociale behov.

4. Eleven kan anvende viden om de hyppigst forekommende sygdomme til at forklare årsager, symptomer og behandlingsformer til selvstændigt at varetage sygepleje ud fra identificerede behov.

5. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdom til at observere ændringer i borgerens/patientens sundhedstilstand, fx ændringer der skyldes dehydrering, under- og fejlnæring, anæmi, ødemer, respiratoriske problemer, obstipation, diarré, feber, konfusion, fejlmedicinering og immobilitet, og handle hensigtsmæssigt herpå.

6. Eleven kan anvende viden om somatisk sygdomslære, herunder multisygdomme og akutte sygdomme til at kunne indgå i komplekse sygepleje- og behandlingsforløb i det tværprofessionelle samarbejde.

8. Eleven kan anvende viden om principper for hygiejne til at arbejde med særlige regimer i forbindelse med infektionssygdomme og institutionsinfektioner samt til at vejlede borgeren/patienten, pårørende og kolleger i at overholde hygiejniske principper for at afbryde smitteveje.

9. Eleven kan anvende viden om sterile rutiner, teknikker og rene procedurer til at afbryde smitteveje og håndtere sygeplejeopgaver i forbindelse med fx sår, sonder og katetre.

11. Eleven kan anvende viden om velfærdsteknologi i sygeplejen til at medvirke ved implementering af nye teknologiske løsninger i forhold til borgeren/patienten og pårørende, herunder telemedicin-ske løsninger.

Sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering

2. Eleven kan anvende viden om sundhedspædagogik og livsstilsfaktorer til i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og pårørende at arbejde motiverende i forhold til borgerens/patientens formulering af forventninger og mål for hverdagslivet.

3. Eleven kan anvende viden om rehabilitering i hverdagslivet til at indgå i et involverende samarbejde med borgeren/patienten og dennes netværk, herunder understøtte sammenhæng i borgerens/patientens hverdagsliv.

4. Eleven kan anvende viden om kliniske vurderinger og screeningsværktøjer til at foretage relevante faglige vurderinger i den tværfaglige forebyggende indsats i forhold til den enkelte borgers/patientens sundhedstilstand.

5. Eleven kan anvende viden om profylaksebegrebets betydning for sundhedstilstand og livskvalitet til at samarbejde med borgeren/patienten om behovet for fysisk aktivitet og hensigtsmæssig ernæring.

6. Eleven kan anvende viden om funktionsevne og funktionsevnescreening til at udvælge, tilrettelægge og gennemføre aktiviteter, der understøtter borgerens/patientens mestring og livskvalitet.

7. Eleven kan anvende viden om trænings- og handleplaner til at indgå i et tværfagligt samarbejde, der understøtter den samlede rehabiliteringsproces af borgeren/patienten.

9. Eleven kan anvende viden om kommunale tilbud, frivillige organisationer og netværksgrupper til at udvælge og gennemføre meningsfulde aktiviteter i samarbejde med borgeren/patienten.

10. Eleven kan anvende viden om funktionsevne, forflytning, lejring, mobilisering samt hjælpemidler og velfærdsteknologi til at tilrettelægge pleje- og omsorgsopgaver med fokus på borgerens/patientens mestringsevne.

3I Projekt – 7 dage

I denne sektion skal du arbejde individuelt med projektet, der afslutter 3. skoleperiode. Du skal dels øve dig i at skrive et projekt og dels øve dig i at tænke handlinger på de teorier, som er gennemgået på dette skoleforløb. Denne form for projektarbejde vil du møde igen på 4. skoleperiode når du skal afslutte din uddannelse som Social- og sundhedsassistent.

Farmakologi og medicin håndtering – 5 dage

I dette læringsforløb på fem dage skal du arbejde med injektionsteknik og simulationstræning. De resterende 3 dage vil være afsat til prøve. Til slut på dette forløb, vil du få udleveret en opgave, som du skal arbejde med i den kommende praktik

Valgfrit Uddannelsesspecifik fag

SOSU-assistentens opgaver i forhold til livets afslutning – 5 dage

Beskrives senere

Skoleperiode 4 - Afsluttende projekt

I skoleperiode 4 har eleven 15 dage til at forberede prøven, til afholdelse af selve prøven og dimissionen. I den periode, hvor projektopgaven skrives har eleverne mødepligt, når elevens vejleder er skemalagt til holdet. Vejledningstiden vil blive tilrettelagt af vejlederen, så der både vil være afsat tid til individuel vejledning. Derudover vil der være tid, hvor vejlederen "går rundt" til eleverne. De øvrige tidspunkter er det valgfrit.

Formålet med prøven er, at eleven skal dokumentere i hvilken grad eleven opfylder social- og sundhedsassistentsuddannelsens 14 kompetencemål.

[Afsluttende projektopgave Social- og sundhedsassistentuddannelsen](#)

De faglige mål i den gymnasiale del af SOSU-ASS. EUX

Gymnasiale fag	Uger	Dage
Dansk A	6,8	34

Engelsk B	5,2	26
Samfundsfag B	4,6	23
Kemi B	3,2	16
Matematik B	6,2	31
Kom/ It C	1,8	9
Biologi C	2,4	12
Valgfag	8	40
Biologi C	2,4	12
Psykologi C	2	10
Fysik C	2	10

Gymnasiale fagmål, EUX Velfærd SOSU-assistentuddannelsen

Dansk A – faglige mål

Eleverne skal kunne:

- udtrykke sig hensigtsmæssigt, formelt korrekt, personligt og nuanceret, såvel mundtligt som skriftligt
- demonstrere indsigt i sprogets opbygning, brug og funktion, herunder anvende grammatisk terminologi
- demonstrere indsigt i retoriske, herunder stilistiske, virkemidler i såvel mundtlige som skriftlige sammenhænge
- anvende forskellige mundtlige og skriftlige fremstillingsformer formålsbestemt og genrebevidst, herunder redegøre, kommentere, argumentere, diskutere, vurdere og reflektere
- analysere og fortolke fiktive tekster
- analysere og vurdere ikke-fiktive tekster
- perspektivere tekster ud fra viden om fagets stofområder og viden om kulturelle, æstetiske, idéhistoriske, almenmenneskelige, samfundsmæssige, naturfaglige, teknologiske og erhvervsrelaterede sammenhænge
- demonstrere kendskab til centrale litteraturhistoriske perioder og deres forbindelse til nutiden
- demonstrere kendskab til tendenser i samtidens danske litteratur og medier, herunder samspil med internationale strømninger
- demonstrere kendskab til digitale mediers indhold og funktion samt indsigt i tilhørende etiske problemstillinger
- navigere i store tekstmængder samt udvælge og anvende tekster kvalificeret og med dokumentation
- demonstrere viden om og reflektere over fagets identitet og metoder.

Matematik B – faglige mål

Eleverne skal:

- opnå kendskab til matematisk tankegang og ræsonnement, kunne foretage simple matematiske ræsonnementer samt gengive og forklare enkle beviser
- kunne veksle mellem et matematisk begrebs forskellige repræsentationer
- kunne formulere og løse matematiske problemer af såvel teoretisk som anvendelsesmæssig karakter
- kunne analysere konkrete, praktiske problemstillinger primært inden for teknologi og naturvidenskab, opstille en enkel matematisk model for problemet, løse problemet samt dokumentere og fortolke løsningen praktisk, herunder gøre rede for modellens eventuelle begrænsninger og dens validitet samt kunne foretage denne proces i samspil med andre fag
- kunne anvende relevante matematiske hjælpemidler, herunder CAS og matematikprogrammer, til visualiseringer og undersøgelser, der understøtter begrebsudviklingen, samt til dokumentation. Endvidere kunne benytte it til beregninger og undersøgelser af udtryk, der ligger i direkte forlængelse af det i pkt. 2.2. nævnte
- kunne formulere sig i og skifte mellem det matematiske symbolsprog og det daglige skrevne eller talte sprog
- beherske fagets mindstekrav

Kommunikation/ IT C – faglige mål

Eleverne skal kunne:

Forundersøgelse:

- analysere udvalgte aktuelle eksempler på digitale mediers rolle i samfundet
- finde, analysere og anvende information om brugere og kommunikationssituation i forbindelse med fremstillingen af et kommunikationsprodukt
- undersøge og forstå digitaliseringens påvirkning af kommunikationssituationen
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder og behandle problemstillinger i samspil med andre fag.

Produktion:

- udforme og producere kommunikationsprodukter, herunder dokumentere metoder til idéudvikling og projektarbejde
- demonstrere anvendelse af kommunikations- og designteori på konkrete cases og egne produktioner

- begrunde valg af medie, udtryksformer, virkemidler og it-værktøjer til løsning af kommunikationsopgaver
- forklare og reflektere over etiske problemstillinger og ophavsret i forbindelse med udformning af kommunikationsprodukter
- anvende konstruktiv feedback i processen med at fremstille kommunikationsprodukter

Samfundsfag B – faglige mål

Eleverne skal kunne:

- anvende og kombinere viden og kundskaber om sociologi, økonomi, politik og teknologisk udvikling til at undersøge aktuelle samfundsmæssige problemstillinger i Danmark og andre lande og diskutere foreliggende og egne løsninger herpå
- anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet samt enkle teorier til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemstillinger
- undersøge og vurdere samspillet mellem den teknologiske og samfundsmæssige udvikling
- undersøge og dokumentere et politikområde, herunder betydningen af EU og globale forhold
- undersøge konkrete økonomiske prioriteringsproblemer i Danmark og EU og diskutere løsninger herpå
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- formulere faglige problemstillinger og indsamle, kritisk vurdere og bearbejde dansk og fremmedsproget materiale, herunder statistisk materiale, til at undersøge og diskutere problemstillinger og konkludere
- påvise faglige sammenhænge og udviklingstendenser ved hjælp af tabeller, diagrammer og enkle modeller og egne beregninger og diagrammer med brug af digitale hjælpemidler
- formidle faglige sammenhænge på en struktureret og nuanceret måde på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af fagets terminologi
- på et fagligt grundlag argumentere sammenhængende og nuanceret for egne synspunkter og indgå i en faglig dialog.

Engelsk B – faglige mål

Eleverne skal kunne:

Sprogfærdighed

- forstå mundtlige engelske tekster og samtaler af en vis længde om almene og faglige emner

- udtrykke sig sammenhængende og forholdsvis flydende, herunder formulere egne synspunkter, i præsentation, samtale og diskussion på engelsk om almene og faglige emner med relativ høj grad af grammatisk korrekthed læse og forstå skrevne tekster på engelsk i forskellige genrer af en vis længde om almene og faglige emner
- skrive klare, detaljerede og sammenhængende tekster på engelsk med forskellige formål om almene og faglige emner med en relativ høj grad af grammatisk korrekthed. Sprog, tekst og kultur
- analysere og beskrive engelsk sprog med anvendelse af relevant faglig terminologi
- gøre rede for indhold, synspunkter og sproglige særtræk i engelsksprogede tekster
- analysere og fortolke tekster med anvendelse af relevant faglig terminologi og metode
- perspektivere tekster teknologisk, naturvidenskabeligt, kulturelt, samfundsmæssigt og historisk
- analysere og perspektivere aktuelle forhold i Storbritannien, USA og andre engelsksprogede regioner med anvendelse af grundlæggende engelskfaglig viden om teknologiske, naturvidenskabelige, historiske, kulturelle og samfundsmæssige forhold
- orientere sig i et engelsksproget stof, herunder udøve kildekritik og dokumentere brugen af forskellige informationskilder anvende faglige opslagsværker og øvrige hjælpemidler
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder

Kemi B – faglige mål

Eleverne skal kunne:

- anvende fagbegreber, fagsprog, modeller og metoder til at beskrive, analysere og vurdere kemiske problemstillinger
- relatere iagttagelser, modeller og symbolsprog til hinanden ved anvendelse af kemisk fagsprog
- tilrettelægge og gennemføre simpelt kvalitativt og kvantitativt eksperimentelt arbejde under hensyntagen til laboratoriesikkerhed og i tilknytning hertil opstille og afprøve hypoteser
- indsamle, efterbehandle, analysere og vurdere iagttagelser og resultater fra eksperimentelle data
- dokumentere eksperimentelt arbejde mundtligt og skriftligt, herunder sammenknytte teori og eksperimenter
- gennemføre og vurdere beregninger ved undersøgelser af simple kemiske problemstillinger

- anvende digitale værktøjer, herunder fagspecifikke, i en konkret faglig sammenhæng
- anvende relevante matematiske modeller, metoder og repræsentationsformer i behandling af kemiske problemstillinger
- indsamle, vurdere og anvende kemifaglige tekster og informationer fra forskellige kilder
- formulere sig struktureret såvel mundtligt som skriftligt om kemiske emner og give sammenhængende faglige forklaringer
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende fagets viden og metoder til at identificere, beskrive og diskutere kemiske problemstillinger fra teknologi, produktion, hverdag eller den aktuelle debat og til at udvikle og vurdere løsninger
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag

Biologi C - Faglige mål

Eleverne skal kunne:

- anvende fagbegreber, fagsprog og relevante repræsentationer og modeller til beskrivelse og forklaring af iagttagelser og enkle biologiske problemstillinger
- udføre enkle eksperimenter og undersøgelser i laboratorier, værksteder og i felten under hensyntagen til sikkerhed
- bearbejde data fra kvalitative og kvantitative eksperimenter og undersøgelser og dokumentere eksperimentelt arbejde hensigtsmæssigt
- anvende enkle matematiske repræsentationer, modeller og metoder til enkle beregninger, beskrivelse og analyse
- analysere og diskutere data fra eksperimenter og undersøgelser med inddragelse af faglig viden, fejkilder og usikkerhed
- anvende relevante digitale værktøjer, herunder matematiske, i en konkret faglig sammenhæng
- uddrage og anvende teori fra kildemateriale, om biologiske emner
- formulere sig mundtligt og skriftligt om biologiske emner og give sammenhængende faglige forklaringer
- demonstrere forståelse af sammenhænge mellem fagets forskellige delområder
- demonstrere viden om fagets identitet og metoder
- anvende fagets viden og metoder til stillingtagen og perspektivering i forbindelse med samfundsmæssige, teknologiske, miljømæssige og etiske problemstillinger med biologisk indhold og til at udvikle og vurdere løsninger
- behandle problemstillinger i samspil med andre fag.

Psykologi C – faglige mål

Eleverne skal kunne:

- demonstrere et bredt kendskab til fagets stofområder, primært i forhold til det normalt fungerende menneske
- redegøre for og kritisk forholde sig til psykologisk viden i form af psykologiske teorier, begreber og undersøgelser
- formulere konkrete psykologifaglige problemstillinger i aktuelt stof samt udvælge og anvende relevant psykologisk viden fra forskellige kilder, herunder digitale medier, til at undersøge disse problemstillinger og kunne forholde sig kritisk til den anvendte viden på et fagligt grundlag
- inddrage og vurdere forskellige forklaringer på psykologiske problemstillinger
- demonstrere et elementært kendskab til fagets forskningsmetoder og etiske problemstillinger i psykologisk forskning samt kunne skelne mellem hverdagspsykologi og videnskabelig baseret psykologisk viden
- vurdere betydningen af sociale og kulturelle faktorer i forhold til menneskers tænkning og handlinger
- argumentere fagligt og formidle psykologisk viden med et fagligt begrebsapparat på en klar og præcis måde
- demonstrere viden om psykologis identitet og metoder og behandle problemstillinger i samspil med andre fag.

Gymnasiale fag valgfag og projekter

Større skriftlig opgave Beskrives senere
Eksamensprojekt
Valgfag løft
Erhvervsområdets projektopgave (EOP)

Eksamensregler for EUX Velfærd

Ved afslutningen af undervisningen på skoleperiode 3 udtrækkes det uddannelsesspecifikke fag *Farmakologi og medicin håndtering* altid til prøve. De øvrige uddannelsesspecifikke fag afsluttes med standpunktsbedømmelse efter 7-trinsskalaen. Valgfri uddannelsesspecifikke fag udtrækkes ikke til prøve. Disse fag bedømmes bestået/ikke bestået. Som afslutning på skoleperiode 4 afholdes en afsluttende prøve, som tager udgangspunkt i en projektopgave. For at elever på social- og sundhedsassistentuddannelsen kan aflægge den afsluttende prøve, skal hvert uddannelsesspecifikt fag og grundfagene være bedømt bestået efter 7-trinsskalaen. Hvert enkelt valgfrit uddannelsesspecifikt fag skal være vurderet bestået.

Nedenstående skema viser hvilke gymnasiale fag, der afsluttes på de forskellige skoleperioder, og dermed kan udtrækkes til prøve. Eleven skal til prøve i mindst seks gymnasiale fag, en større skriftlig opgave og en mundtlig prøve med udgangspunkt i det skriftlige eksamensprojekt, jf. BEK 616 af 31/05/2017.

Fag, der udtrækkes til eksamen, offentliggøres på en af undervisningsministeriet fastsat dato og følger den almindelige eksamenstermin fastlagt for gymnasiet.

GF1	GF2	1. SP	2. SP	3. SP	4. SP
Skole	Skole	Skole	Skole	Skole	Skole
Dansk C	Mat C	Da A	Da A	Da A	Da A (afsl.)
Samfundsfag C	Kemi C	Ma B	En B	En B	En B (afsl.)
Engelsk C	Fysik C	Bi C	Ma B	Ma B (afsl.)	Sa B (afsl.)
		Ps C	Sa B	Sa B	Eks.projekt
		Ke B	Bi C (afsl.)	K/it C (afsl.)	Valgfag A/B
			Ps C (afsl.)	Valgfag C	SSO
			Ke B (afsl.)		EOP

Bilag 1: Eksamensbeskrivelserne for de gymnasiale fag

Kommunikation og IT

Der afholdes en individuel mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens afsluttende projektopgave, jf. pkt. 3.2. En fortegnelse over eksaminandernes valg af opgaveformuleringer sendes til censor forud for prøvens afholdelse. Den afsluttende opgavebesvarelse må ikke forinden prøven være evalueret af læreren/eksaminator. Eksaminationstiden er ca. 24 minutter. Der gives ingen forberedelsestid.

Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af sin afsluttende opgavebesvarelse. Til den mundtlige præsentation anvender eksaminanden et relevant præsentationsmedie. Eksaminationen former sig herefter som en uddybende samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i eksaminandens præsentation af opgavebesvarelsen. Eksaminandens præsentation må højst omfatte halvdelen af eksaminationstiden.

Psykologi C

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave med et kendt tema, ukendte underspørgsmål og et ukendt bilagsmateriale. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen i al væsentlighed dække de læste temaer og de faglige mål. En opgaves tema er kendt af eksaminanderne, idet det er identisk med et forløbs tema. Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold. Opgaverne består af en overskrift, der angiver tema, underspørgsmål med flere taksonomiske niveauer samt et bilagsmateriale på to til tre normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum). Hver opgave skal indeholde materiale af forskellig art, herunder aktuelt stof og undersøgelser. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til en normalside. Eksaminationstiden er ca. 24 minutter. Der gives ca. 48 minutters forberedelsestid. Eksaminationen indledes med eksaminandens præsentation og former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i opgaven.

Engelsk B

Den skriftlige prøve

Grundlaget for den skriftlige prøve er et centralt stillet opgavesæt. Prøvens varighed er fem timer.

Den mundtlige prøve

Prøven tager udgangspunkt i et ukendt, ubearbejdet prøvemateriale, der er tematisk tilknyttet et studeret emne. De emner, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen dække de faglige mål og kernestoffet. Prøvematerialet skal bestå af en eller flere tekster samt korte instrukser på engelsk, der angiver, hvordan

eksaminanden skal arbejde med teksterne. Teksterne i prøvematerialet skal have et samlet omfang på to til tre normalsider. Omfanget skal tage hensyn til materialets sværhedsgrad og sikre, at de faglige mål kan bedømmes. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Forberedelsestiden er ca. 60 minutter. Eksaminationen indledes af eksaminanden med en mundtlig præsentation på ca. otte minutter og former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator om det ukendte tekstmateriale og med inddragelse af de studerede emner. Det samme ukendte prøvemateriale må anvendes højst tre gange på samme hold. En normalside er for prosa 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) for lyrik/drama 30 linjer. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale svarer en normalside til tre minutters afspillet tekst.

Matematik B

Der afholdes en projektprøve med rapport og mundtlig eksamination med udgangspunkt i det centralt stillede projekt, jf. pkt. 3.2. Projektet indeholder opgaver der omhandler problemstillinger med udgangspunkt i de naturvidenskabelige fag. I god tid før prøven sender skolen et eksemplar af rapporten til censor. Eksaminator og censor drøfter inden prøven, hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe. Ved den mundtlige del af prøven er eksaminationstiden ca. 30 minutter. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Eksaminanden får en kendt opgave ved lodtrækning. Denne opgave knytter sig til et af projekterne fra undervisningen og den teori, det omhandler. Endvidere tildeles eksaminanden ved lodtrækning en ukendt stillet opgave, der afprøver fagets mindstekrav. Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af projektet suppleret med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Denne del af eksaminationen må højst omfatte 1/3 af eksaminationstiden. Eksaminationen former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i de trukne opgaver. Opgaver må anvendes højst to gange på samme hold. Oplæggene til projekterne sendes sammen med de mundtlige opgaver til censor forud for prøvens afholdelse.

Biologi C

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave udarbejdet af eksaminator. Opgaven indeholder en overskrift og en kort præciserende tekst samt bilagsmateriale i form af figurer, forsøgsdata o. lign. og inddrager eksperimentelt arbejde eller andet empiribaseret arbejde fra undervisningen. Bilagsmaterialet skal kunne danne basis for faglig uddybning og perspektivering ved inddragelse af faglige metoder, kernestof og supplerende stof. Bilagsmaterialet har et omfang, så hele materialet forventes inddraget under eksaminationen, og dele heraf ikke er kendt fra undervisningen. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen i al væsentlighed dække de faglige mål, kernestof og supplerende stof. Hver opgave må bruges højst to gange på samme hold. Bilag må genbruges i forskellige opgaver efter eksaminators valg. Opgaverne uden bilag skal være kendt af eksaminanderne inden prøven.

Eksaminationstiden er ca. 24 minutter. Der gives ca. 24 minutters forberedelsestid. Bilagsmaterialet knyttet til den udtrukne opgave udleveres ved forberedelsens start. Eksaminationen indledes med eksaminandens fremlæggelse med udgangspunkt i bilagsmaterialet, som varer op til ti minutter. Eksaminationen former sig herefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator, som inddrager øvrige relevante dele af kernestof og supplerende stof.

Kemi B

Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave udarbejdet af eksaminator. Opgaven dækker både teoretisk stof og eksperimentelt arbejde, som fagligt er knyttet til hinanden. Opgaven indeholder en overskrift, en kort præciserende tekst og mindst et bilag. Bilag skal kunne danne baggrund for faglig uddybning og perspektivering med inddragelse af kernestof eller supplerende stof. Bilagets indhold skal have et omfang, således at hele bilagets indhold kan forventes inddraget under eksaminationen. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal tilsammen i al væsentlighed dække faglige mål, kernestoffet og supplerende stof. Den enkelte opgave må anvendes højst to gange på samme hold. Bilag må genbruges i forskellige opgaver efter eksaminators valg. Opgaverne uden bilag skal være kendte af eksaminanderne inden prøven. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 30 minutters forberedelsestid. Bilag knyttet til den udtrukne opgave udleveres ved forberedelsens start. Eksaminationen former sig som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i opgaven. Det eksperimentelle arbejde og bilag skal inddrages i eksaminationen.

Dansk A

Der afholdes en skriftlig prøve og en mundtlig prøve. Den skriftlige prøve Skriftlig prøve på grundlag af et centralt stillet opgavesæt. Prøvens varighed er fem timer. Den mundtlige prøve Mundtlig prøve på grundlag af en opgave med et tilhørende ukendt tekstmateriale, der samlet ikke må overstige fem normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum) eller 12 min. afspillet tekst. Den enkelte opgave har udgangspunkt i et gennemgået forløb, jf. pkt. 2.2. Titlen på forløbet angives sammen med oplysninger om det ukendte tekstmateriale og en opgaveinstruks i overensstemmelse med relevante faglige mål, jf. pkt. 2.1. Et tekstmateriale må anvendes højst tre gange på samme hold. Opgaverne skal tilsammen dække kernestof og supplerende stof. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens fremlæggelse og former sig videre som en faglig samtale mellem eksaminand og eksaminator.

Samfundsfag B

Skolens leder vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:

Prøveform a) Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave med et ukendt bilagsmateriale. Opgaven har tilknytning til et af de studerede temaer. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal i al væsentlighed dække de faglige mål og kernestoffet. Opgaverne skal bestå af et tema og et ukendt bilagsmateriale på seks til otte normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum). Hver opgave skal indeholde forskelligartede materialetyper, herunder både tekster og statistisk materiale. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til én normalside. Hvis skolens leder har bestemt, at forberedelsen kan foregå i grupper, vælger eksaminanderne, om de vil forberede sig i gruppe på maksimalt tre eksaminander eller individuelt. En eksamensenhed er en sådan gruppe eller en eksaminand, der forbereder sig individuelt. Der trækkes en opgave pr. eksamensenhed. En opgave må højst anvendes ved tre eksamensenheder. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter pr. eksaminand. Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer. På baggrund af det udleverede bilagsmateriale, relevant kernestof og materiale fundet i forberedelsestiden skal eksaminanden udarbejde en synopsis med en problemformulering som et overordnet spørgsmål og i forlængelse heraf opstilling, undersøgelse og diskussion af samfundsfaglige problemstillinger. Eksaminander, der forbereder sig i en gruppe, vælger selv, om de vil udarbejde forskellige eller enslydende synopser. Eksaminationen, som er individuel, indledes med eksaminandens præsentation af synopsis (ca. 10 minutter) og efterfølges af uddybende spørgsmål af eksaminator og en faglig samtale mellem eksaminand og eksaminator.

4 Prøveform b) Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af en opgave med ukendte problemorienterede spørgsmål og et ukendt bilagsmateriale. Opgaven har tilknytning til et af de studerede temaer. Opgaverne, der indgår som grundlag for prøven, skal i al væsentlighed dække de faglige mål og kernestoffet. Den enkelte opgave må anvendes højst tre gange på samme hold. Opgaverne skal bestå af et tema med problemorienterede spørgsmål, der dækker de taksonomiske niveauer, og et bilagsmateriale på to til tre normalsider a 2400 enheder (antal anslag inklusive mellemrum). Hver opgave skal i videst muligt omfang indeholde både tekst og statistisk materiale. Ved anvendelse af elektronisk mediemateriale som en del af bilagsmaterialet svarer fire til syv minutters afspilning til en normalside. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ca. 60 minutters forberedelsestid. Eksaminationen indledes med eksaminandens præsentation og former sig derefter som en samtale mellem eksaminand og eksaminator med udgangspunkt i opgaven.

4.3. Bedømmelseskriterier Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet.

Bilag 2: Love og bekendtgørelser

Den lokale undervisningsplan refererer til følgende love og bekendtgørelser som til enhver tid fremgår af PASS´ hjemmeside www.passinfo.dk

- LBK nr. 51 af 17/09/2019 – Erhvervsuddannelsesloven
- BEK nr. 1619 af 27/12/2019 - Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser
- Bekendtgørelse nr. 527 af 27/04/2020 - Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser til Social- og sundhedsassistent
- BEK nr. 41 af 16/01/2014 - Bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser
- BEK nr. 567 af 03/05/2019 - Bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk i erhvervsuddannelserne
- Uddannelsesordning for Social- og sundhedsassistentuddannelsen pr. august 2020
- Læreplan for HTX 2017 - <https://uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2017/htx-laereplaner-2017>
- Bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser - <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=191190>
- BEK nr. 343 af 08/04/2016 - Bekendtgørelse om prøver og eksamen i de almene og studieforberevende ungdoms- og voksenuddannelser